

S hujskanjem se ne da rešiti
manjšinskih vprašanj

Intervencija naših predstavnikov pri zvezni vladi na Dunaju in tiskovna konferenca z opozorilom javnosti, da člen 7 Državne pogodbe še nikakor ni izveden in manjšina zaradi tega nikakor ni niti ne more biti zadovoljna, sta bili zelo neprijetni. Vsekakor je za svet najmanj čudno, da se država na eni strani tako odločno zavzema za svojo manjšino v sosedni državi, na drugi strani pa manjšinam na svojem ozemlju ne da niti trohice tistega, kar za svojo manjšino zahteva.

Temu primerna je zato tudi reakcija na naše korake. Dunajski centralni listi so očitno na namig od zgoraj enostavno molčali, provincialni, predvsem koroški tisk pa se je poslužil obratne taktike zavijanja »Primate tatu!« Podvalil je našim zastopnikom celo izjave, ki jih nikdar niso podali, stvarne odgovore naših predstavnikov na stavljena vprašanja v radiu pa sta uvodni govornik in reporter dr. Bock že pri prenosu komentirala tako, da sta jih lahko izkoristila za hujskanje proti slovenski manjšini na Koroškem. Cilj vsega tega početja je jasen: nahujskati javnost proti slovenski manjšini, le-tej podvaliti iredentistična stremeljenja in javnost odvrniti od dejstva nerešenih manjšinskih vprašanj! In kakor vedno v zgodovini koroških Slovencev se tudi to pot poskuša izkoristiti nezavedne člane slovenskega ljudstva proti lastnemu narodu.

Ne dela pa tega široka množica, ki je v zadnjih odločitvah ob volitvah za državni in deželni zbor in ob prezidentskih volitvah vedno spet jasno izpovedala, da ji ni za narodnostno hujskanje in mržnjo med narodi, marveč delajo to samozvani »führerji vindišarjev«, ki svoje protinastavno početje in nastojenje poskušajo utemeljiti z janičarsko predanostjo. Hkrati ko to razumemo, pa si odločno prepovedo, da bi nam le-ti očitali protidržavnost, ker ljudje, ki so komaj pozabili Ostmarko in do še nedavne dobe Avstrije sploh poznali niso, nikakor nimajo pravice, blatiti koga zaradi tega, ker se je vedno, tudi v času nasilja v Ostmarki, boril za pravice svojega malega naroda. In če si taki »führerji« predrznejo »svariti«, to se pravi groziti celo vladi, če bi le-ta pri reševanju člena 7 hotela upoštevati predloge manjšine, potem mislimo, da bi bilo pač na mestu, če bi enkrat le preveril državni pravdnik, če so take organizacije v skladu s § 5 člena 7 Državne pogodbe, če je že društvena oblast slepa za take vidne prekrške.

Toda kaj je bilo v resnici povedano na Dunaju? Da razen ustanovitve Državne realne gimnazije za Slovence v Celovcu še ni bila izvedena nobena določba člena 7 in da imamo koroški Slovenci proti zasnovanim vladnim osnutkom upravljene pomisleke, ker gresta po eni strani mimo vseh predlogov koroških Slovencev, po drugi strani pa imata kot osnovo »načelo priznanja«, ki v danih razmerah na Koroškem ni demokratično. Pri tem ponovno opozarjamo na letak Južnotirolske ljudske stranke, ki ga je delila med udeležence mogočnega zborovanja na Sigmundskronu, češ, da so si Italijani stavili za cilj: »Južne Tirolce v lastni deželi potisniti v manjšino in jih potem na »demokratičen način« iztebiti!« Nič manj in nič več pa ne pomeni po desetletjih germanizacije »demokratični način« manjšinskega reševanja s pomočjo načela priznanja pri nas na Koroškem! V bistvu smo torej povedali isto kot avstrijska manjšina v Italiji, pri tem pa še dodali, da smo pripravljeni sodelovati pri rešitvi stavljenih problemov.

To svojo pripravljenost ponovno poudarjamo, ker smo prepričani, da je le

Zastopniki naših organizacij so se posvetovali
o važnih vprašanjih našega narodnega življenja

Okoli 70 zastopnikov iz vseh naših krajev se je zadnje soboto zbralo na celodnevem posvetovanju Zveze slovenskih organizacij na Koroškem ter posameznih v njo vključenih organizacij koroških Slovencev. Čeprav je bila pristojna oblast izrecno opozorjena, da imajo dostop na konferenco le posebej povabljeni zastopniki in gre torej za tako imenovano § 2-zborovanje, je celotno posvetovanje potekalo pod policijskim nadzorom, kar so navzoči občutili kot posebne vrste demokracijo.

V široko zajetih poročilih je bila na konferenci prikazana kulturno-politična in gospodarska problematika koroških Slovencev. Dočim je bilo v prvem delu dano največ poudarka naši borbi za uresničitev člena 7 ter s tem za zagotovitev obstoja našega ljudstva, se je drugi del odlikoval zlasti po tem, da je bila na podlagi realnih števil prikazana vsa zlaganost in zlobnost proti našemu ljudstvu naperjene hujskaške gonje o dozdevni nevarnosti slovenizacije ter infiltracije slovenskega življa in kapitala na Koroškem.

Po pregledu položaja na posameznih področjih našega narodnega dela se je konferenca posebno izčrpno bavila z vprašanji prosvetne dejavnosti. Bili so posredovani tudi zanimivi predlogi, ki jih bodo naše prosvetne organizacije lahko s pridom upoštevale pri nadaljnjih prizadevanjih za poživitev in razširitev slovenske ljudske prosvete na Koroškem.

Ni slučaj, da je konferenca polagala prvenstveno važnost vprašanjem v zvezi s členom 7 Državne pogodbe, saj so prav ta vprašanja življenjskega pomena za obstoj in razvoj našega ljudstva na Koroškem. Zato so navzoči tudi s posebnim zanimanjem poslušali poročilo o dosedanjem prizadevanju za pravično rešitev manjšinskih problemov ter zlasti o zadnji intervenciji zastopnikov koroških Slovencev pri vladi na Dunaju. Ob tej priložnosti je konferenca tudi z vso odločnostjo obsodila zlorabljanje radija in tiska v protislovensko hujskaško gonjo, kakor se je to ponovno pokazalo ob intervenciji in tiskovni konferenci na Dunaju, ko o izjavah predstavnikov koroških Slovencev niso samo lagali, marveč so njihove izjave očitno potvarjali in jih komentirali v taki obliki, da so tem lažje hujskali in ščuvali proti slovenski narodnostni skupini na Koroškem.

Hkrati pa je bila na konferenci prikazana in obsojena tudi očitna dvoličnost, ki pri nas v Avstriji prevladuje pri reševanju manjšinskih vprašanj. Opozorjeno je bilo na ravno zdaj posebno zaostreno borbo Južnih Tirolcev, ki se prav tako borijo za pravice in obstoj kot posebna narodna skupina in jih matična država Avstrija v tej borbi podpira z vsemi močmi. Koroški Slovenci z razumevanjem in željo za uspeh spremljamo njihov boj, vendar pa od Avstrije pričakujemo in zahtevamo, da bi manjšinam doma priznala vsaj del tistih pravic, ki jih zahteva za svojo manjšino v sosedni državi.

V tem smislu je zborovanje tudi izzvenelo in zato besede enega izmed udeležencev posvetovanja nedvomno predstavljajo tudi prepričanje vsega našega ljudstva: **Koroški Slovenci bi bili lahko veseli, če bi dobili kot darilo vsaj del tistega, kar smatrajo Južni Tirolci za kazni!**

Opera Slovenskega narodnega gledališča

bo v okviru kulturne izmenjave med Koroško in LR Slovenijo gostovala v celovškem Mestnem gledališču z Wolf-Ferrarijevo glasbeno veseloigro

„ŠTIRJE GROBIJANI“

Za naše podeželje bo uprizoritev opere na posredovanje Slovenske prosvetne zveze v nedeljo, dne 1. decembra ob 9.30 uri predpoldne.

V soboto, dne 30. novembra ob 20.00 uri priredi predstavo opere kulturni referat koroške deželne vlade.

Vstopnice za dopoldansko prireditev so na razpolago pri krajevnih Slovenskih prosvetnih društvih, v Celovcu pa v knjigarni „Naša knjiga“ in pri Reisebüro. Pred predstavo dobite vstopnice pri gledališki blagajni.

Naj bo gostovanje priznanih umetnikov iz Ljubljane spet kulturni praznik vsega našega ljudstva, zato se bomo v čim večjem številu zbrali na prireditvi dne 1. decembra

Slovenska prosvetna zveza

Zlorabljanje in potvarjanje dejstev ne more služiti
mirnemu sožitju

V zvezi z zlorabljanjem in potvarjanjem izjav slovenskih predstavnikov ob priliki tiskovne konference na Dunaju sta Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev poslala radiu Celovec pismo naslednje vsebine:

Poslušalci in predvsem slovenski poslušalci radija Celovec so morali dne 18. 11. 1957 ob 22.10 uri in dne 20. 11. 1957 z obžalovanjem ugotoviti, da je bil prenos intervjuja z našimi slovenskimi zastopniki na Dunaju, ki ga je posnel reporter radija Dunaj, pozneje v študiju v odsotnosti prizadetih uporabljen za najtežje izpade proti Slovincem.

Način, kako sta celovški govornik v svojem uvodnem komentarju ter tudi g. dr. Bock v svojem zaključnem govoru zavzela stališče do izvajanja naših predstavnikov, je daleč od tega, da bi ga imenovali objektivnega, kakor je to sicer običajno pri radiu. Poslušalci so morali

v sodelovanju mogoče najti kompromisno rešitev, ki bo sprejemljiva tako za večino kakor tudi za manjšino. Zavedamo se, da so težkoče in smo realni dovolj, da v svojih predlogih v Spomenici ne gledamo absolutno nespremenljivih pogojev, pač pa smo prepričani, da je mogoče rešitev najti le v sporazumu s prizadeto manjšino. Potvarjanje stvarnih iznašanj naših predstavnikov in zamlanjanje njihove pripravljenosti za konstruktivno sodelovanje pri rešitvi stavljenih problemov pa brez dvoma ni pot k reševanju, kakor tudi ne ščuvanje na narodno mržnjo. Rešitev je mogoča le v mirnem vzdušju ob obojestranski pripravljenosti za kompromisno rešitev z izključitvijo vseh onih, ki jim ni za mirno, enakopravno sožitje narodov-sosedov.

dobiti vtis, da so bile na Dunaju podane težke protidržavne izjave, čeprav je vseh 37 novinarjev, ki so se udeležili tiskovne konference, lahko ugotovilo, da o tem ne more biti govora.

Dobra demokratična pravica vsake politične skupine in seveda tudi vsake nacionalne skupine je, da se pritoži zaradi pomanjkljivosti, ki jih je mogoče dokazati z dejstvi.

Zato pričakujemo, da bo za razjasnitev obtožb dana napadenim slovenskim zastopnikom možnost, da v radiu ob istem času in v enakem obsegu v nemškem jeziku zavzamejo stališče k problemu.

Jugoslovanski narodi slavijo
14-letnico rojstva nove Jugoslavije

Vsi jugoslovanski narodi danes slavijo 14-letnico rojstva nove socialistične Jugoslavije. 29. novembra 1943 so se delegati iz vseh delov Jugoslavije zbrali na zgodovinskem zasedanju AVNOJ-a v Jajcu, kjer so bili sprejeti pomembni sklepi, ki so tvorili podlago za ves nadaljnji razvoj v Jugoslaviji. Na tem zasedanju je bil ustanovljen Nacionalni komite, ki je imel značaj začasne vlade in v katerem so bili zastopniki vseh jugoslovanskih narodov — Slovencev, Hrvatov, Srbov, Bosancev in Hercegovcev, Črnogorcev in Makedoncev. Nacionalni komite ni skrbel samo za dokončno zmago nad okupatorji in za izvedbo revolucije, ampak je skrbel tudi za razvoj ljudske oblasti in organiziral gospodarstvo na osvobojenih ozemljih.

Sklepi tega zasedanja AVNOJ-a so v teku zadnjih let socialističnega razvoja

rodili vedno nove sadove. Med najpomembnejše vsekakor sodi dejstvo, da v Jugoslaviji vedno bolj prihajajo do izraza demokratične pravice državljanov, ki se kažejo v neposrednem soodločanju državljanov v vseh važnejših ukrepih v državi. Državljeni soodločajo v delavskih svetih, soodločajo v ljudskih odborih, pri vzgoji po šolah, o zdravstveni politiki ipd. To so uspehi, ki so si jih jugoslovanski narodi priborili v revoluciji, ki je zatrla kapitalistični režim in ustvarila ljudsko oblast.

Včeraj, na predvečer tega velikega jugoslovanskega praznika, je priredil jugoslovanski konzul v Celovcu, Mladen Devide, v Trgovinski zbornici sprejem, ki so se ga udeležili povabljeni zastopniki javnega, političnega, kulturnega in gospodarskega življenja na Koroškem, med njimi tudi predstavniki koroških Slovencev.

Ob obletnici ustanovitve nove Jugoslavije:

Vedno več sredstev za dvig življenjske ravni

V eni izmed zadnjih števil našega lista smo poročali o novem petletnem gospodarskem načrtu Jugoslavije, o katerem lahko rečemo, da v taki meri, kot doslej še noben tozadevni načrt, upošteva dvig življenjske ravni jugoslovanskega prebivalstva. Treba je upoštevati, da je bila Jugoslavija med deželami, ki so v zadnji vojni najbolj trpele in bile najbolj opustošene. Poleg tega pa je bila stara Jugoslavija tudi močno zaostala država, v kateri je bila industrija brez vsakega pomena in so se s prirodnimi bogastvi okoriščali v prvi vrsti le tujci.

Zato je razumljivo, da je morala nova oblast po osvoboditvi posvetiti vso pažnjo obnovi države ter izgradnji lastne industrije, čeprav je bilo to povezano z velikanskimi žrtvami za vse prebivalstvo. Danes se Jugoslavija že ponaša z lastno industrijo in izgradnjo drugih gospodarskih objektov, zaradi česar lahko nameri mnogo več sredstev za dvig osebne potrošnje ter s tem življenjske ravni.

Novi petletni načrt predvideva v tem pogledu, da se bodo plače zvišale za približno 30 do 40 odstotkov, kar bo na drugi strani vplivalo na strukturo potrošnje, ki se bo pri hrani predvidoma zvišala letno za 5,4 % in pri industrijskem blagu celo za 9,4 %. Pri mesu računajo, da se bo potrošnja napram tekočemu letu zvišala do leta 1961 za 14 %, pri masti skoraj za 20 % in pri sladkorju celo za 44 odstotkov. Potrošnja industrijskih izdelkov bo dosegla še mnogo večji porast. Poraba tekstilnega blaga na osebo se bo n. pr. povečala za približno 86 %, dočim bo potrošnja električne energije v gospodinjstvu poskočila kar za 140 odstotkov. To bo vsekakor imelo za posledico, da bodo s tem v zvezi narasli tudi nakupi električnih aparatov za gospodinjstvo; že samo število radijskih sprejemnikov se bo do leta 1961 več kot podvojilo.

Poleg tega pa predvideva perspektivni plan tudi povečano gradnjo stanovanj, izboljšanje komunalnih uslug, razširjenje

širokovnega šolstva ter izboljšanje preventivne zdravstvene službe. V zadnjih letih so za družbeni standard porabili letno okoli 230,2 milijarde dinarjev, dočim bo v prihodnjih petih letih znašal letni prispevek 385,2 milijarde dinarjev. Predviden je v prvi vrsti porast investicij za razširitev materialne baze družbenega standarda, ki se bodo od 52,2 milijarde zvišale na 109 milijard letno.

Investicije za stanovanjsko in komunalno izgradnjo so do leta 1956 znašale letno povprečno le 35,4 milijarde dinarjev, od letos do 1961 pa bodo znašale 74,3 milijarde letno. S tem bo omogočeno,

da bodo vsako leto zgradili 200.000 novih stanovanj, kar bo v veliki meri pomagalo zadostiti tozadevnim potrebam zlasti glede na povečano število prebivalstva v mestih in industrijskih središčih.

Ker računajo, da se bo število učencev in dijakov letno povečalo za približno 140.000, bo treba graditi in opremiti potrebna šolska poslopja. V ta namen bodo v prihodnjih letih porabili letno okoli 52,2 milijarde dinarjev, medtem ko je doslej znašal letni prispevek le 30,8 milijarde. Investicije za šolstvo pa bodo predvidoma narasle povprečno za 9 milijard na leto.

Trgovanje Avstrije z Vzhodom stalno narašča

Kakor poroča APA, se je trgovinska zamenjava med Avstrijo in deželami vzhodnega bloka tekom letošnjih mesecev bistveno razširila. V primerjavi s prvimi devetimi meseci lanskega leta se je uvoz tekom letošnjih prvih devet mesecev dvignil za 22,8 % in dosegel skupno vsoto 2155 milijonov šilingov, izvoza pa je Avstrija v te dežele različnega blaga za 2480 milijonov šilingov, kar pomeni zvišanje izvoza za 18,7 %.

Glavni trgovinski partner izmed vzhodnoevropskih dežel je bila za Avstrijo tudi letos Poljska. Njene letošnje dobave v vrednosti 647 milijonov šilingov (lani 480 milijonov) so do 90 odstotkov obsegale premog, katerega uvoz v Avstrijo se je letos do vključno septembra povečal za 32 odstotkov. Avstrija je dobavila Poljski letos blaga za 591 milijonov (lani 499 milijonov), kar pomeni, da obsega deficit Avstrije v trgovini s Poljsko 56 mi-

lijonov šilingov, dočim je dosegla Avstrija lani v istem obdobju še 19 milijonov šilingov presežka.

Tudi izmenjava s Sovjetsko zvezo se je letos občutno zvišala. Avstrijski izvoz v to deželo se je letos povečal za 82,4 % in obsegal 447 milijonov šilingov, medtem ko se je uvoz iz SZ povečal celo za 243,5 % in dosegel skupno vsoto 426 milijonov šilingov. Delež Sovjetske zveze na avstrijski zunanji trgovini se je letos zvišal od 0,7 na 2 % pri avstrijskem uvozu ter od 1,5 na 2,4 % pri izvozu Avstrije.

Delež vzhodnoevropskih dežel na celotni zunanji trgovini Avstrije se je v letošnjih prvih devetih mesecih zvišal napram istemu obdobju leta 1956 od 11,1 na 11,5 %. V istem času se je presežek Avstrije iz blagovne zamenjave s temi deželami zmanjšal za 10 milijonov ter znašal ob koncu septembra še 325 milijonov šilingov.

Ugodne možnosti za blagovno izmenjavo med Avstrijo in Jugoslavijo

V jugoslovanskih gospodarskih krogih z zadovoljstvom ugotavljajo, da trgovinski sporazum, ki je bil podpisan 8. novembra na Dunaju, odpira nove možnosti za povečanje blagovne izmenjave med Avstrijo in Jugoslavijo. Naglašajo, da bo sporazum, ki velja do 30. oktobra 1958, vplival na izboljšanje izvoza jugoslovanskega blaga v Avstrijo.

Dosedanja medsebojna avstrijsko-jugoslovanska blagovna izmenjava se je razvijala na osnovi trgovinskih dogovorov, s katerimi so bili določeni kontingenti za vse blago, ki se izmenjava. Tak sistem trgovine je potrjen režimu izvozno-uvoznih dovoljenj, ki ne dovoljuje gospodarstvenikom dveh dežel, da povečajo obseg izmenjave. Trgovina je zato ostala doslej na isti višini. Četudi je prišla letos do izraza tendenca k povečanju blagovne izmenjave, blagovna izmenjava v zadnjih štirih letih ni bila zadovoljiva.

Dočim je Jugoslavija glede blagovne izmenjave z drugimi deželami dosegla znatno stopnjo liberalizacije, kakršna je v običaju med državami članicami Organizacije za gospodarsko sodelovanje Evrope (OECE), je bila Avstrija edina dežela, s katero je Jugoslavija trgovala doslej le na osnovi dosti čvrstega sistema kontingentov, odnosno uvoznih dovoljenj. Tak način trgovanja pa je zahteval precej komplicirano administrativno proceduro, kar je oviralo normalni trgovinski potek.

Zaradi tega so se jugoslovanski delegati, ki so podpisali novi sporazum na Dunaju, tudi zavzemali za liberalnejši sistem trgovanja z Avstrijo, v katerem bi prišlo do izraza vse možnosti zamenjave prirodnih bogastev obeh dežel.

Proizvodnja volne v svetu stalno narašča

Zadnja leta kaže proizvodnja volne v svetu zadovoljivo težnjo k zvišanju. V sezoni 1934/38 je znašalo povprečje proizvodnje volne 3.788 milijonov liber, v sezoni 1952/53 se je to število zvišalo že na 4.459 milijonov, leta 1954/55 na 4.605 milijonov in leta 1956/57 celo na 5.028 milijonov liber. Za sezono 1957/58 pričakujejo, da bo znašala proizvodnja volne 5.116 milijonov liber.

Proizvodnja volne se bo zlasti dvignila

v Veliki Britaniji, kjer letos pričakujejo za 107 milijonov odnosno 2 odstotka višji pridelek kot lani. Tudi v Braziliji, Peruju, Sovjetski zvezi in na Kitajskem stremijo za povečanjem proizvodnje volne.

Hkrati z naraščanjem proizvodnje pa se v zadnjih letih veča tudi potrošnja volne. Največje naraščanje potrošnje pričakujejo na Japonskem, v Italiji in Franciji ter še v nekaterih drugih državah.

PO ŠIRNEM SVETU

New York. — Enajst arabskih držav članic OZN, je poslalo pismo predsedniku Varnostnega sveta. V pismu je rečeno, da se nadaljuje britanska agresija v Omanu, kar vpliva na politično nestabilnost v tem delu sveta. V tem pismu arabske države sicer ne zahtevajo, da bi se moral zaradi tega sestati Varnostni svet, pač pa si pridržujejo pravico, da bodo to storile kasneje, če se jim bo to zdelo potrebno.

Damask. — Na seji sirske vlade je dal zunanji minister navodila za pripravo osnutka za federalno zvezo Sirije in Egipta. Obrambni minister Sirije Kaled Azem in minister za gospodarstvo Kalil Kelah pa sta izdelala načrte za združitev sirske in egiptovske vojske ter načrt o finančni in gospodarski zvezi obeh dežel.

Atene. — Grški časopisi so zadnje dni ostro reagirali na vesti o zgraditvi atomskih oporišč na otoku Kreti. Grški list »Katimerini« piše, da je načrt za graditev atomskih oporišč na Kreti postavil ameriški Pentagon. Grčiji pa ga je predložil načelnik generalnega štaba atlantske vojske. Oporišča na Kreti bi bila namenjena za potrebe Grčije, Turčije in Italije. Grški politični krogi, pravi list, so zelo zaskrbljeni, zlasti pa opozicija, ki vidi v tem ukrepu veliko nevarnost za deželo.

Kairo. — Čeprav so po sueški krizi zapadne države, predvsem Francija in Velika Britanija, bojkotirale Sueški prekop, so se razmere doslej že zopet normalizirale in se je tudi promet skozi prekop zelo poživljal. Dne 22. novembra so dosegli največji promet od leta 1869, ko je bil prekop odprt. Tega dne je plulo skozi prekop vsega skupaj 64 ladij.

Seul. — Južnokorejska opozicijska Demokratska stranka je na svojem nedavnem kongresu obtožila predsednika Sing Man Rija, češ da je v njegovi vladi polno korupcije. V vladi so le korupcionaši, ki izkoriščajo svoje položaje za kopičenje velikih dobičkov. Demokratska stranka tudi zahteva, da naj bi se vlada ne vmešavala v splošne volitve, ki bodo prihodnjo pomlad. V sedanjem južnokorejskem parlamentu je 132 poslancev vladne Liberalne stranke in 43 poslancev Demokratske stranke ter 27 neodvisnih.

Vientian. — Predsednik japonske vlade Kiši in laoski princ Suvan Fun sta podpisala skupno poročilo, ki med drugim izraža trdno podporo obeh dežel OZN ter opozarja na potrebo po skupnem prispevku za ohranitev miru na svetu.

Tokio. — Japonsko letalsko poveljstvo je prepovedalo letenje z ameriški-mi lovskimi letali tipa »F-86« in »T-333«, ki so jih ZDA izročile Japonski. Doslej se je na letalih omenjenih tipov namreč že ubilo 38 pilotov. Japonsko poročilo s tem v zvezi pravi, da so letala tega tipa zastarela in zato pilotom nevarna. Japonska ima še 230 letal tipa »F-86«, ki pa jih ne bodo več izkoriščali.

New York. — Svetovna banka in nekaj bank ZDA in Kanade je sklenilo odobriti največji indijski jeklarski družbi posojilo 32.500.000 dolarjev za povečanje proizvodnje te največje indijske jeklarske družbe.

Moskva. — V kratkem bodo začeli graditi skozi najvišje gorovje sveta, Himalajo, predor, ki bo vezal Sovjetsko zvezo in Indijo. Predor bo dolg 12,5 kilometra in ga bodo gradili predvidoma tri do štiri leta.

New Delhi. — Tu se je pretekli teden začela svetovna konferenca vseh religij. Navzoči so zastopniki raznih ver iz Evrope, Azije, Amerike in Avstralije. Med njimi so tudi zastopniki različnih religij iz Sovjetske zveze.

London. — Uradno javljajo, da bo maršal Montgomery na svojo zahtevo septembra prihodnjega leta zapustil mesto pomočnika vrhovnega poveljnika sil Atlantskega pakta v Evropi. Istčasno je Montgomery tudi prosil, da se mu dovoli, da se s 30. septembrom leta 1958 umakne iz aktivne službe v britanski vojski. Sedaj 70 let stari maršal je bil pomočnik vrhovnega poveljnika NATO od leta 1951.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Industrializacija južne Italije

Nedavno je začela v kraju Marete v južni Italiji obratovati velika tovarna volnenih tkanin, ki je ena izmed najmodernejših tovrstnih italijanskih tovarn. Ta tovarna je bila zgrajena s finančno pomočjo državnega denarnega zavoda za napredek južne Italije ter obsega predilnice, tkalnice in barvarne. V Salernu pa so začeli graditi novo tovarno konfekcije, ki bo takoj po zgraditvi zaposlovala 1500 delavcev, dnevna zmogljivost pa bo znašala 1500 oblek.

V Zahodni Nemčiji napovedujejo davčne reforme

Zahodnonemški minister za finance je pred nedavnim podčrtal potrebo po izvedbi temeljite davčne reforme. Predvsem bo treba popolnoma preoblikovati ves sistem dohodnine in uveljaviti določbe, ki naj bi prebivalstvu omogočile, da si ustvari premoženje in da ga tudi ohrani. Zato je treba dati poseben poudarek tudi varčevanju, ki ga je treba pospeševati z ustreznimi zakonskimi določili. V zvezi z reformo dohodnine pa bi bila potrebna tudi reforma prometnega in obrtnega davka.

Velika Britanija prejela posojilo iz Amerike

Ameriška izvozno-uvozna banka je izplačala Veliki Britaniji posojilo v znesku 250 milijonov dolarjev. Omenjena banka je ponudila Veliki Britaniji v zvezi s sueško krizo posojilo v znesku 500 milijonov dolarjev.

Pred zimsko sezono prosvetnega življenja:

Prosvetaši, so li vaše njive zorane . . . ?

Cim je kmet dozorelo klasje požel in pospravil, je pričel misliti na jesensko setev. Ni pričel le misliti, temveč je z vso predanostjo prijel za delo in spremljal s traktorjem, ponekod še s konjsko ali tudi volovsko vprego brazdo za brazdo in skrbno preoral njivo. V sveže brazde je posejal na preoranih površinah kleno zrnje ozimnega žita in danes v lepih jesenskih dneh se že veseli zelene mlade rasti. Negovana kultura polja je njegov ponos in veselje. Če bi stal ob strani in skozi okno gledal na polje, bi se rastlinstvo na njivi razvijalo po svoje, neurejeno in nesmotno ter bi prevladovala malovredne rastline. Le skrbna obdelava njive, izbor semenja in načrtno delo vodijo k cilju, ki ga hoče poljedelec doseči in žeti uspehe svojega prizadevanja.

Kultura polja je zružena z vztrajno nego in tesno povezanostjo s stvarjo. Skrb za vsakdanji kruh, s katerim menimo vso prehrano in preskrbo družine in preko tega soljudi, narekuje kmetu nenehno delo organiziranja, vzgoje in osebnega sodelovanja.

Vsi pa čutimo v naših razmerah še drugo področje setve in žetve, kjer naj precej sejemo in sadimo kleno zrnje da bomo potem želi bogato klasje: na področju naše ljudske prosvete. Poleg materialnih dobrin je prosveta, to je vsestranska izobrazba najdragocenejša duhovna vrednota našega ljudstva, ki jo mora črpati in si jo osvajati predvsem naša doraščajoča mladina. Našo zdravo ljudsko prosveto naj bi slej ko prej, danes še v pojačeni meri, nudila ljudstvu naša slovenska prosvetna društva. Na žalost pa moramo ugotavljati, da je v nekaterih naših prosvetnih društvih v zadnjih letih več ali manj

utihnilo, kar ima prav gotovo tudi svoje posebne vzroke. Časi so se brez dvoma bistveno spremenili in iskati je treba pogoje, ki bodo tudi na področju organizirane prosvete prilagojene novemu položaju ter ustrezale hitremu tempu razvoja.

Eno pa je gotovo: Organizirano prosvetno delo je danes prav tako kot nekdaj in še bolj kot kdaj koli potrebno. Nujno je, da prosvetno dejavnost tudi v takih krajih poživimo in osvežimo. V vsakem kraju se bodo našli trije ali dva ali pa tudi en sam človek, ki bo nosilec ideje za prosvetno delovanje, ki bo nekako centralna osebnost organiziranega prosvetnega gibanja v kraju. Takšne spretnosti in iniciativne in informativne mlade ljudi še vedno najdemo po naših naseljih, ki bodo znali izoblikovati način prosvetnega dela na vasi s pomočjo in vso podporo centralne prosvetne organizacije Slovenske prosvetne zveze. Takšnih ljudi, ki sami v sebi čutijo težnjo po prosvetnem delovanju, ki so širokega obzorja ter so se povzpeli nadpovprečno v svoji okolici, imajo razvit socialni čut in smisel za novo prosveto, so prežeti idealizma in prepričanja o važnosti prosvete in izobrazbe, je v naših krajih še dovolj. Treba jim je le nekoliko priskočiti na pomoč in našli bodo pot v prosvetno dejavnost ter začeli skupno plodonosno kulturno delovanje v svojem kraju. Skupini desetih, petnajstih prosvetašev se bodo kmalu pridružili tudi drugi, samo pričeti je treba in premostiti prve težkoče. Iz malega raste veliko in iz male celice podjetnih organizatorjev bo v kratkem nastala uspešno delujoča kulturna skupina na vasi.

Načinov prosvetno-kulturnega dela je

mnogo, tudi takih, ki ustrezajo napredku in duhu časa, skratka oblik izobrazbe, ki je danes potrebna. O raznih možnostih in tvarini ter različnih odtenkih prosvetnega dela se bomo pogovorili v naslednjih člankih, posvečenih naši prosveti. K sodelovanju na tem važnem področju vabimo vse izkušene prosvetaše, posebej pa še vse slovenske učitelje in druge intelektualce v naših krajih.

Zima je pred nami, poletno delo je opravljeno in izleti z motornimi vozili bodo bolj poredki. Zato bomo lahko mnogo več časa posvetili našemu prosvetnemu delu. Oskrbimo si prosvetni prostor, ki ga bomo okusno in mikavno uredili, da bo ob prostem času privlačen za vsa-

kega. V zanemarjenem, neprijetnem in nezakurjenem prostoru se nihče ne zadržuje rad ter se ne počuti domačega. Prosvetni prostor pa naj bi bil zaželeno shajališče širokega vaškega občestva ene misli in enakega duha. Za začetek in zimski čas pričnimo s knjižnico, z izposojanjem knjig, in lahko smo prepričani, da se bo kmalu našel krog bralcev, saj ne drži popolnoma, da bi ljudje ne želeli brati. Treba je le, da je v krajevnem društvu človek, ki bo znal ljudi za knjigo zainteresirati ter jim posredovati zanimivo in koristno čtivo. O tej morda najvažnejši prosvetni dejavnosti, ki najbolj spada v zimski čas, o knjigi in vlogi ter poslanstvu knjižničarja pa drugič.

Kitajska filmska produkcija je med vodilnimi na svetu

Filmska industrija na Kitajskem, ki ima že precej bogato tradicijo, ni v zasebnih rokah, marveč je podržavljena. V Pekingu sedaj dela studio, ki snema filme samo po književnih delih, drugi studio pa snema dokumentarne filme. V Čančunu so odprli studio umetniškega filma, v Šangaju pa studio za znanstvene in kulturne filme ter ustanovili kombinat, ki združuje tri studije, ki snemajo različne filme, dalje dramaturški oddelk in oddelk za predvajanje tujih filmov.

Od leta 1950 — Kitajska je bila dokončno osvobodena leta 1949 — do leta 1956 so vsa ta kitajska filmska podjetja posnela skupno 122 umetniških, 349 dokumentarnih in 96 znanstveno-kulturnih filmov. Lani se je filmska proizvodnja na Kitajskem močno povečala, tako da so samo v tem letu posneli 40 umetniških, 89 dokumentarnih in 39 znanstveno-kulturnih filmov. Barvne filme so na Kitajskem začeli snemati že leta 1955, ko so izdelali prvi poskusni barvni film, leta 1956 pa je Kitajska filmska proizvodnja barvnih filmov narasla že na trideset.

Konec leta 1956 je bilo na Kitajskem 8662 dvoran oziroma prostorov za predvajanje filmov, okrog petnajstkrat več kot pred osvoboditvijo. Od tega je 952

stalnih kinematografov, 6233 potujočih brigad, ki predvajajo filme na gradbiščih, v rudarskih revirjih in po vaseh, ter 1477 kinematografskih dvoran po različnih klubih in kulturnih domovih. Leta 1950 je bilo v vsej deželi 146,380.000, leta 1956 pa 1.397.630.000 gledalcev!

Prvi zvezki „Ljudske knjige“

V novi zbirki žepnih romanov, ki so začeli izhajati pod naslovom »Ljudska knjiga« in o katerih smo v našem listu že poročali, izideta še letos dve knjigi, in sicer »Dan ničla« Klausa Eigka ter Balzacova »Žena tridesetih let«. Za prihodnje leto pa so predvideni naslednji romani: Papežinja Ivana VIII. (Roidis), Jezdi še nocoj (Moberg), Najtemnejša ječa (Olbracht), Mora na Manhattanu (Walsh) in Poročno potovanje (Maupassant).

Vsak roman, ki bo izšel v tej zbirki, bo imel 150 do 200 strani in bo opremljen z lepim barvnim ovitkom. Kljub temu pa je cena izredno nizka, saj bo stal posamezni zvezek le okoli 20 šilingov, za stalne naročnike pa celotna zbirka 1957/58, ki bo obsegala 7 romanov, približno 120 šilingov.

Naročite posamezne romane ali celotno zbirko v »Naši knjigi« v Celovcu!

Francoski študentje o pisateljih

Francoski časopis Arts je izvedel anketo med študenti posameznih fakultet pariške univerze. V anketi so študentje odgovorili na vprašanja o materialnih pogojih študija, o poreklu staršev, predvsem pa izrekli svoje mnenje o največjih slikarjih, skladateljih in književnikih. Kaj mislijo torej francoski študentje o pisateljih?

Med študenti tehnike je bil največ priznanja deležen francoski pisatelj Saint Exupery, medtem ko je bil Hemingway po številu prejetih glasov šele na tretjem mestu. Njemu je sledil Steinbeck, nato Cronin, Camus, Dostojevskij, Tolstoj itd.

Shakespeare je dobil tako malo glasov, da je bil šele na 37. mestu. Tudi Balzac ni mnogo boljše odrezal ter je bil potisnjen na 35. mesto.

Bistveno drugačno sliko so pokazali rezultati ankete med 2000 študenti vseh pariških fakultet. Največ se jih je namreč izreklo za Dostojevskega kot največjega in najbolj priljubljenega pisatelja. Na drugem mestu mu sledi Francoz Malraux in šele na tretjem Saint Exupery. Tudi četrto in peto mesto zavzemata Francoza, namreč Camus in Andre Gide. Tolstoj je na 12. in Balzac na 13. mestu, dočim sta zasedla Faulkner šele 35. in Cronin 33. mesto.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici Italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Razvita tiskovna dejavnost

Bilo je že navedeno, da je že leta 1550 pričela delovati v Brixenu prva tiskarna, ki se je ohranila s presledki vsa stoletja in še danes deluje. V njeni založbi je izšel leta 1703 prvi »Brixenski zapisni koledar«. V drugi polovici 18. stoletja je v tej založbi izhajal dvakrat na teden »Dvorni časopis«, pozneje pa »Brixenski ordinarijski list« ter tednik »Brixenski časopis iz vlekč«. V času napoleonskih in bavorskih bojev je izhajalo po vrsti več listov, ki pa niso imeli dolge življenjske dobe in so komaj zapustili sledove. Zatem je spet zavladal tisk brezbarvnih novic in dolgovernih dobrih nasvetov za kmeta in rokodelca ter njihovo ljubo zdravje⁶¹⁾.

Šele vdor modernih socialnih idej je dovedel do ločitve duhov. Pobudnik za to je bil bogoslovni profesor v Brixenu dr. Emilijan Schöpfer (1858—1936). Leta 1888 je pričel z izdajanjem časopisa »Brixner Chronik«, po katerem je Brixen postal ognjišče hude idejne in strankarske borbe med starimi, skrajno konservativnimi in mlajšimi socialno naprednej-

šimi katoliškimi krogi. Novi list in njegov krog v Brixenu sta postala vodilno žarišče novega gibanja ter je bila njuna vloga izredno pomembna za njegovo zmago. Že v naslednjem letu, 1889, ustanovi dr. Schöpfer v gospodarsko podporo novemu listu »Katoliško-politično-tiskovno društvo s sedežem v Brixenu«, neposredno po ustanovitvi odpre društvo tudi že svojo lastno tiskarno. Poleg »Brixner Chronik«, ki trikrat tedensko širi politični in socialni program novega gibanja, prične leta 1891 izhajati v založbi in tiskarni društva še tednik »Volksbote«, namenjen predvsem kmečkemu podeželju. Pod uredništvom duhovnikov Sebastiana Rieger, že omenjenega ljudskega pisca »Reimmichl«, ter njegovega prijatelja Jožefa Grinner postane ta list najbolj razširjen in priljubljen obveščevalec do zadnje gorske kočice. Leta 1898 ustanovi dr. Schöpfer lastno »Krščansko socialno stranko«, katero tudi zastopa v deželni zboru Tirolske ter v državnem parlamentu na Dunaju. S pomočjo leta 1904 ustanovljene posebne »Kmečke zveze« pridobi novo gibanje končno odločilno nadmoč nad starimi konservativci⁶²⁾.

Največ je v tej borbi doprinesla izredno živahna in do zadnje vasice organizirana mreža tiska, ki mu je leta 1901 bila na novo pridružena še podružnica tiskarskega podjetja v Bozenu s posebnim, trikrat tedensko tiskanim »Der Tiroler«. Leta 1906 se pridruži tem listom novi dnevnik »Tiroler Anzeiger« kot glavno glasilo stranke, leta 1907 po združitvi z dotedanjo »Tiroler Post« pa kot edini dnevnik »Tiroler Allgemeiner Anzeiger«. Leta 1907 dovede tudi do gospodarske združitve tiskovnih podjetij v Brixenu in Bozenu v enotno »Založniško družbo Tyrolia, družbo z omejenim jamstvom«. Njen glavni sedež ostane Brixen, svoje mreže pa ima družba razporedeno po vsej deželi ter pozneje celo podružnice na Dunaju in v Münchenu.

Po preselitvi dr. Emilijana Schöpfer ter glavnega sedeža stranke v Innsbruck ostaneta Brixen in Južna Tirolska sicer bolj ob robu neposrednega političnega dogajanja, tembolj pa vzhvati vsestranska in poglobljena znanstvena in kulturna založniška in tiskovna dejavnost.

Šele svetovna vojna moti ta stalni vzpon in napredovanje. Leta 1915 se zaradi bližine fronte umakneta uredništvo in uprava lista »Volksbote« v Innsbruck, kjer se poslej list tudi tiska. Z razvojem ob koncu vojne pa je jasno, da ni več misliti na njihov povratek v Brixen. Nova meja na Brennerju končno poenostavi odločitev: Južna Tirolska rabi list, urejevan

in tiskan v lastnem območju, pod vidiki novih razmer in potreb dežele in ljudstva v novi državi. 3. septembra 1919 izide z uvodnim člankom starega priljubljenega urednika Reimmichla prva številka novega samostojnega južnotirolskega »Volksbote« pod uredništvom podjetnega učitelja veronauka v Bozenu kanonika Michaela Gamper. Enak je razvoj dnevnika »Der Tiroler« v Bozenu. Po izselitvi in izgonu nekaterih urednikov, ki niso južnotirolski domačini, prevzame M. Gamper glavno uredništvo tudi tega lista.

Že junija 1920 pa se pokaže tudi potreba možnosti samostojnega gospodarskega ukrepanja v še vedno enotni založniški in tiskarski družbi. Stvorita se v poslovnem odločanju samostojna petčlanska pododpora za ločeni južni in severni del dežele. Kanonik Michael Gamper postane predsednik družbe, katere glavni sedež ostane Brixen. Občni zbor družbe 20. marca 1922 končno sploh odloči osamosvojitve ločenih delov z izstopom petih severnotirolskih članov iz skupnega upravnega odbora družbe⁶³⁾. Od te dobe je tisk manjšine organizacijsko in gospodarsko ločen od ostale Tirolske.

(Nadaljevanje sledi)

⁶¹⁾ Pripomba: V prvi polovici 19. stoletja sta izhajala n. pr. lista »Bote von Tirol« in »Katholische Blätter von Tirol«.

⁶²⁾ Pripomba: V Južni Tirolski je bilo glavno glasilo konservativcev v tedanji dobi list »Burggräfler« v Meranu.

⁶³⁾ Pripomba: Italijanski kraljevski dekret je predpisoval, da morajo imeti v družbah s sedežem v Južni Tirolski tri četrtine mest v upravnem odboru ter dve tretjini udeležbe na kapitalu v rokah italijanski državljanji.

V Kortah nekdanj in sedaj

Od nekdanj je prelepi gorski svet v Kortah obdarjen s prelestnimi prirodnimi krasotami in poznan kot kraj blagodejnega miru. Cvetelo je medsebojno soglasje, prislovični so bili medsebojni ustrežljivi sosedski odnosi. Pri svojem častitljivem svetišču, korški cerkvi, se je pogosto rada srečavala vsa vas, kjer so vsi po prisrčnem pozdravu v najlepši harmoniji skupno uživali prelesto gorsko lepoto z vriskajočimi srci: Tu sreča, tu mir sta doma! Vsi sosede so tvorili veliko skupnost in so bili med njimi posebno lepi značaji. Če se spomnimo pokojnega starega Pristovnika, zgledega očeta in dobrega sosedu, ki je imel odprte roke in srce za vsakogar, kdor je imel z njim opravka, smo postavili lik in vzor koroškega kmeta. V njegovi hiši so se večkrat shajali slovenski študentje ter imeli tudi svoje sestanke.

Časi se spreminjajo in tudi v Korte si je kakor v drugih krajih utrla pot motorizacija in modernizacija. Deželna vlada je hotela očitno ovekovečiti neoskrnjeno naravo v teh krajih in jih je zato postavila pod zakon o zaščiti prirode. Vendar si ceste, avtomobili, ki jih imajo tudi mnogi kmetje, traktorji in drugi tehniški pripomočki osvajajo tudi ta kraj, kar je po-

gojno z napredkom in razvojem časa, čeprav spreminja idilo nekdanjih Kort.

Koristne novodobne gospodarske naprave ne bi bistveno spremenile lica Korčanov, spremembe pa so morda prinesli novodošli ljudje. Stvari, ki jih v zadnji dobi doživljajo v Kortah, so zares malo čudne. Kar si desetletja niti grofovski logarji niso dovolili in privoščili, se danes v Kortah dogaja. Vrsta ovac, ki modernih sprememb v Kortah pač niso vzele na znanje, trohni — ker jih je postrelil sosed-gospod in sicer množično. Smrtnikovih je postrelil kar 11, Plesnikarjevih 7 in še nekaj belskih in jezerskih ovac. Ljudje govore o teh dogodkih, jih obsojajo in se zgražajo.

Pa tudi zaradi poti, ki so jo vsi domačini in sosede uporabljali že stoletja, je nastal spor, kakršnega doslej v Kortah še niso poznali. Izgleda, da bodo morali odslej lovci hoditi v svoje lovske revirje očitno okoli Storžiča ali preko jugoslovanskega ozemlja.

To je grd madež v Kortah. Svetovali bi Korčanom, da bi ne bilo dobro, če bi naše vasi sledile oni pesmi:

Kaj bi nam les? Kaj bi lepota nam mar?

Prava pesem za nas je le ena: Denar!

V pliberški okolici bodo silirali parjen krompir

V naših krajih je letos krompir izredno dobro obrodil. Krompir je pomenil za naše dolinske kmete vsako jesen lep vir dohodkov, seve le takrat, ko ga je bilo mogoče spraviti na trg. Letos pa se jedilnega krompirja tako rekoč ni mogoče znebiti in spraviti v denar, samo spirituoza tovarna v Pliberku ga po zelo nizki ceni nekaj odkupi. Tudi prašičem ne bomo mogli vsega pokrmiti, zato smo se razveselili, ko smo dobili v naše kraje napravo, s katero bo mogoče krompir silirati in ga ohraniti tudi za poletne mesece za krmo prašičem. S tem bo mogoče prašičerejo tako urediti, da jih bomo mogli prodajati tudi v poletju, v času tujskoprometne sezone, ko imajo najvišjo ceno.

Škocijan

Pri kmetu Mihi Čomu v Zablatih v občini Škocijan je v nedeljo jutraj izbruhnil požar v gospodarskem poslopu. Ogenj se je širil s silno brzino ter je bilo gašenje brezuspešno, čeprav so se domačini z vsemi silami prizadevali, da bi ga ukrotili. Kmalu sta prispeli tudi požarni brambci iz Kamena in Velikovca in stopili v akcijo, toda kljub temu je gospodarsko poslopje zgorelo do temeljnega zidovja. Ogenj je uničil tudi vse letošnje zaloge krme ter več kmetijskih strojev. Gasilcem se je v napornem delu vsaj posrečilo, da so ubranili, da se ogenj ni razširil tudi na stanovanjsko poslopje. Nastalo požarno škodo cenijo na okoli 300.000 šilingov. Za hudo prizadeto družino je nesreča tem občutnejša, ker se je pripetila v tem letnem času.

Ali bo uresničen načrt o podjunski železnici?

Pravijo, da bo zares prišlo do gradnje podjunske železnice med Pliberkom in Št. Pavlom, o kateri govore že okoli štiriideset let. Dunajski parlament je v svojem proračunu namenil za gradnjo te proge vsoto 50 milijonov šilingov, dočim so skupni gradbeni stroški preračunani na 150 milijonov šilingov. Od proračunske vsote bi odpadla približno polovica za gradnjo dravskega mostu pri Dobu ter za 1400 metrov dolgi predor skozi Langenberg.

Nova železniška proga naj bi se po načrtu odcepila severno od pliberške železniške postaje. Potem bi tekla tik ob mestu Pliberk (svoječas so se pliberški purgarji v svoji značilni konservativnosti otepali železniške proge!), dalje mimo Doba ter blizu Brega preko Drave ter med vami Led in Radegunda skozi predor v Granitztal in se končno spojila s kolo-dvorom v Št. Pavlu. Železniške postaje so predvidene v mestu Pliberk ter med Ledom in Radegundo. Postajališče pa bi bilo tudi v Dobu.

Z izpeljavo nove železniške proge si obetajo gotove gospodarske koristi. Predvsem bodo lahko ceneje prevažali premog

Dobili smo namreč posebno napravo za parjenje krompirja, ki jo je prevzela Kmetijska zadruga (Landw. Gen.) v Pliberku ter si jo lahko izposodi vsak kmet, ki želi pariti in silirati krompir. Tisti kmetje, ki še nimajo silosov, ga v ta namen lahko zgradijo provizorično v kakšnem kotu in vanj stlačijo parjen krompir. Pomladi pa bo seve potrebno silose graditi.

Da smo koristno napravo dobili, velja zahvala našemu zastopniku v Okrajni kmetijski zbornici v Velikovcu županu Kumru, dočim je potrebna srdestva dala na razpolago deželna zadruga zveza. Na naših kmetih je sedaj, da se parilnika pridno poslužujejo in tako koristno porabijo obilico krompirja za pitanje prašičev tudi v poletnih mesecih.

Kriminalistika mladoletnih

Zelo pogosto imajo celovška in beljaška policija ter sodišča opravka s kriminalistiko mladoletnih, ki se je v mestih nevarno razpasla. Vlomi, tatvine in pravcati roparski napadi, ki jih zagrešujejo še zelo mladi ljudje, so vznemirljivo pogosti. Brez dvoma imajo prav tisti zaskrbljeni ljudje, ki trdijo in ugotavljajo, da kvarijo mladino slabi gangstrski filmi in malovredna literarna plaža, ki nikakor ne vpliva vzgojno na mlado domišljijo.

Prejšnji teden se je moralo pred porotnim sodiščem v Celovcu zagovarjati več mladih ljudi, ki so si dovolili neverjetne gangstrske predrznosti. Organizirali so pravcato vlomilsko tolpo. Vodja tolpe je bil 17-letni Vladimir Aljančič iz Celovca, z njim pa je delovalo še šest fantov v

iz St. Stefana v center dežele, kar bi pomenilo, da bi v Celovcu postal premog iz Labotske doline pri toni za 50 šilingov cenejši. Dosedanji transport dobrin iz Labotske doline bi se po izvedbi načrtovanega projekta skrajšal za 28 kilometrov. Računajo, da bi bila železniška proga tudi mikavna za nastanek novih industrijskih podjetij in obrtnih obratov v teh krajih ter bi bližina železniškega prometa ugodno vplivala na cene kmetijskih proizvodov in seve koristila tudi osebnemu prometu. Proga bi koristila tudi delovnemu trgu v krajih, ki so znani z najštevilnejšo brezposelnostjo ter najštevilnejšimi delavci, ki morajo iskati delo daleč od domačega kraja.

Morda bodo po 40 letih obljub in prekanj zares pričeli v doglednem času graditi železniško progo Pliberk — Št. Pavel. To domnevo vsaj narekuje intenzivnost, s katero se gotovi krogi na Koroškem zavzemajo za uresničitev projekta. Človek nehoti dobi vtis, kakor da bi hoteli z dograditvijo te proge rešiti tudi vse ostale pereče probleme Koroške, ki jih ni le malo in bi ne škodovalo, če bi jim posvetili na odgovornih mestih več pažnje.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Kotmari vesi

Letošnji občni zbor Hranilnice in posojilnice Kotmara ves je bil v nedeljo 24. novembra pri Ledererju. Zadrugniki so se zbora v lepem številu udeležili, saj je imel tudi svoj jubilejni značaj. Minilo je pol stoletja, odkar deluje med nami naš zadrugni denarni zavod.

Tega dejstva se je pri pozdravnem in otvoritvenem nagovoru spomnil predsednik upravnega odbora Egidij Bašnik, p. d. Gvažar, ki je v svojem poročilu orisal nastanek in razvoj zadruge. Spomnil se je pionirjev zadruge, ustanoviteljev in prvih odbornikov, ki so v prepričanju, da je mogoče le na podlagi zadrugne samopomoči pomagati in koristiti gospodarsko ogroženim malim in srednjim slojem ter jih očuvati pred izkoriščanjem s strani velekapitala, bank in drugih velepodjetnikov. V naših razmerah pa je bilo še posebno potrebno ohraniti slovenskemu življu gospodarsko neodvisnost in s tem tudi svobodo mišljenja in narodnega prepričanja. Z velikim spoštovanjem se je spomnil zaslužnih mož, ki so preorali ledino na področju naše krajevne kreditne zadruge. Nadalje je podčrtal zasluge najstarejšega člana naše zadruge Andreja Lajčaharja ter mu čestital. Med drugimi je spomnil tudi na župnika Ulbinga, ki je svojčas v naši zadrugi požrtvovalno sodeloval.

Sledila so poročila posameznih funkcionarjev, ki jih je občni zbor vzel na znanje.

Pri volitvi odbora so bili v upravni odbor izvoljeni vsi stari člani, v nadzorni odbor pa tudi trije novi člani.

Žal nam je bilo, da na občni zbor ni prispel tudi zastopnik Zveze slovenskih zadrug, ki smo ga povabili, da bi nam iz svojih izkušenj kaj povedal, toda bil je službeno zadržan. Nato so bile na dnevnem redu slučajnosti, pri katerih so zadrugniki v prostem razgovoru izmenjali marsikakšno misel, ki naj koristi nadalj-

njemu še bolj uspešnemu razvoju naše zadruge v blaginjo in korist vseh njenih članov.

Kotmara ves

Danes poročamo dve, tri drobne novice veselega značaja. Če sta v vasi v enem dnevu kar dve poroki mladih novoporočencev, je razumljivo, da je v kraju zelo razgibano in živahno razpoloženje.

Pri lnu smo se 10. t. m. veselili z mladim parom, ko sta sklenila zvezo za življenje Erich Müller, zidarski pomočnik v Čahorčah, in Marija Majrič iz Mostiča. Pri Ledererju pa sta isti dan praznovala veselo ženitovanjsko slavo ženin Franc Zelenc, delavec iz Mostič, in nevesta Marija Koren iz Brdi.

Obema novoporočenima paroma srčno čestitamo in želimo obilo zakonske in družinske sreče prav mnogo let! Ob tej priložnosti čestitamo tudi Fridiju Hedeniku k naraščanju, kajti rodila se mu je hčerka.

Razne vesti iz Koroške

V noči od ponedeljka na torek se je pripetila v bližini Gospe Svete huda prometna nesreča, ki je zahtevala dve smrtni žrtvi. Trgovski zastopnik Janez Rekel iz Celovca je vozil z osebnim avtomobilom v smeri proti Gospi Sveti, ko mu je na nekem ovinku izpodneslo vozilo zaradi mokre ceste z desne na levo stran, kjer je nato treščilo v drevo cestnega drevoreda. Šoferja je vrglo iz avtomobila in je obležal mrtev na njivi. Železniški revident Mulle, ki se je vozil z njim, je zadobil prav tako smrtno poškodbo. Zdravnik je ugotovil, da je Rekel umrl zaradi notranjih poškodb, Mulle pa zaradi zadobljenih poškodb na glavi z izstopom možganov. Mulle zapušča ženo in dvoje nepreskrbljenih otrok.

V Beljaku je na nekem prostoru za parkiranje službojuči policist zasačil 18-letnega Blaža Blasniga ravno v trenutku, ko je poskušal ukrasti motorno kolo. Mladi fant ni nepopisan list in je bil zaradi tatvine že kaznovan. Varnostni uradnik je vzel fanta seboj in ga zaprl. Kmalu so prijeli tudi sokrivca, 20-letnega Antona Frelescha, ki je bil prav tako že kaznovan zaradi tatvin. Po daljšem zanikanju sta oba priznala sedem tatvin motornih koles na različnih prostorih za parkiranje. Pri svojih nedovoljenih izletih s tujimi kolesi sta nekaj vozil tudi pokvarila. Oba zlikovca so izročili sodišču.

Društvo ljubiteljev ptic v Celovcu je imelo v Delavski zbornici razstavo, ki je trajala od četrta do ponedeljka. Razstavo ptic si je ogledalo izredno mnogo obiskovalcev. Cenijo jih na okoli 15.000. Posebno množičen obisk so zaznamovali v nedeljo. Društvo je razstavo napravilo iz popolnoma nesebičnih namenov in tudi ni pobiralo vstopnine. Društvo se zahvaljuje vsem obiskovalcem, ki so pokazali toliko zanimanja za razstavo ter se posebno veselili, da si jo je ogledalo na tisoče mladine, kateri je bil izbrani svet najrazličnejših ptic pravo doživetje.

Potujoči kino SPZ predvaja

od sobote, dne 30. novembra do srede 4. decembra 1957. film:

»Odpusti mi«
(Verzeih mir)

v soboto, 30. novembra ob 20.00 uri v Globasnici pri Šoštarju
v nedeljo, 1. decembra ob 15.00 uri na Radishah v farni dvorani
v nedeljo, 1. decembra ob 20.00 uri v Kotmari vesi pri Ledererju
v ponedeljek, 2. decembra ob 20.00 uri v Goričah pri Planteu
v sredo, 4. decembra ob 20.00 uri v Št. Primožu pri Voglu
Film za mladino prepovedan!

KOLEDAR

Petek, 29. november: Saturnin
Sobota, 30. november: Andrej
Nedelja, 1. december: Natalija
Ponedeljek, 2. december: Bibijana
Torek, 3. december: Frančišek Ks.
Sreda, 4. december: Barbara
Četrtek, 5. december: Sabi

Morje lahko prehrani milijarde ljudi

Ker znanost stalno išče nove vire prehrane, ni nobene nevarnosti, da bo zaradi povečane števila prebivalstva nastala lakota na svetu. Prebivalstvo na svetu narašča skokoma, medtem ko raste proizvodnja živil veliko počasneje. Žal pa lahko ugotovimo, da pada rodovitnost preveč intenzivno izkoriščanih zemljišč. Zaradi tega morajo iskati ljudje še dodatne obdelovalne površine. Nekega dne, ki ni več daleč pred nami, pa bodo izčrpane tudi te rezerve in pojavilo se bo zapleteno vprašanje: Kaj zdaj? Zaradi tega se zanimajo znanstveniki predvsem za morje, ki bi moglo po njihovem soglasnem mnenju izdatno prehraniti dvakratno število današnjega prebivalstva na svetu. Kot živila prihodnosti raziskujejo sedaj predvsem nekatere vrste alg, zatem tako imenovani plankton ter ribe in ribjo moko.

Chlorella — »Čudežna alga«

V Združenih državah Amerike, v Izraelu in tudi Siamu ter na Japonskem so že začeli dvigati iz morja zeleno goščo, ki je sestavljena iz brezštevlnih enostaničnih, mikroskopsko majhnih alg, tako imenovanih chlorella. Kemične raziskave so ugotovile, da vsebujejo alge chlorella prav tako kakor meso in ribe številne proteine in poleg tega še maščobe, škrob in vitamine, skratka vse tiste hranilne snovi, ki so potrebne za človekovo življenje. Hkrati pa so tudi odkrili, da je mogoče povečati razmnoževanje alg chlo-

rella v neskončnost in da je prav tako mogoče znatno dvigniti njihovo hranilno vrednost, če dodajamo morski vodi ogljikovo kislino in pri tem poskrbimo, da je gojišče izpostavljeno močnemu sončnemu obsevanju. Raziskovalci iz ameriškega Carnegiejevega inštituta so s tem v zvezi izračunali, da bi rastišča alg, ki bi obsegala petino (20 %) zemeljske površine, povsem zadoščala za prehrano sedmih milijard ljudi.

Plankton — uganka morja

Znano je, da živijo kiti in drugi veliki prebivalci morja tako rekoč izključno od planktona. Ta »surovina«, ki je sestavljena iz brezštevlnih živalskih in rastlinskih živih bitij, vsebuje zelo veliko količino za življenje neobhodno potrebnih snovi za obnavljanje živih celic. Kdo ve, če ga ne bodo nekoč naši otroci uživali kot namaz na kruhu?

Hormoni in umetna gnojila v ribogojstvu

Strokovnjaki trdijo, da bi mogli ulov rib povečati za desetkratno sedanjo količino, ne da bi to ogrozilo ribjega bogastva. V ogromnih gojiščih, v lagunah in

jezerih, bi bilo mogoče obstoječi ribji zarod močno povečati z dodajanjem antibiotikov in hormonov ter z dodajanjem kemičnih gnojil obenem pospeševati tudi rast vodnih rastlin. »Vegetarijsko« živim ribam bi na ta način omogočili boljše življenjske pogoje, s čimer bi bilo hkrati tudi ustrezno ribojedim ribam roparicam.

Morske ribe prodaja trgovina v veliki meri v obliki filetov (očiščene in narezane na obročke itd.), medtem ko predelujejo odpadke: luske, glave, ribje koščice, plavuti itd. v posebnih tovarnah v ribjo moko. Doslej so to moko uporabljali kot visoko vredno in dragoceno krmo izključno le za živali. Znanost pa poskuša odvzeti tej surovini običajni okus in duh po ribah, in sicer tako, da s tem ne bi bila zmanjšana njihova visoka hranilna vrednost. Zlasti v Chilui in Belgiji so pri teh poskusih že zelo napredovali. Belgijska vlada na primer je že sklenila zgraditi prvo tovarno ribje moke, katere proizvode bodo uporabljali izključno za prehrano ljudi.

Nekaj podatkov o največjih katastrofah v ZDA

Največja katastrofa, kar jih je doslej bilo v ZDA, se je primerila leta 1890, ko se je nad mestom Galvestom razbesnel orkan. Zaradi viharjev so se zgrnili na obalo visoki valovi, ki so poplavalili mesto. Ob tej priliki je utonilo 5000 ljudi.

Med drugimi največjimi katastrofami, ki so doletele ZDA, omenjajo požar v Chicagu leta 1871, ko je zgorelo 17.000 poslopij in je bilo 300 smrtnih žrtev. Domnevajo, da je ta siloviti požar povzročila muhasta krava, ki je z repom prevrnila petrolejko.

Nad tisoč ljudi je umrlo pri požaru, ki je izbruhnil v strojnem delu izletniške ladje »General Slocum«. Nesreča se je zgodila v prenapolnjeni ladji junija 1904.

Orkani in vrtninasti viharji so na prvem mestu glede števila žrtev, ki so jih zahtevale posamezne nesreče. Letošnje poletje je tak orkan uničil mesto Cameron z več sto prebivalci.

Meteorologi se tolažijo s tem, da v prihodnjih štirih ali petih letih ne bo več tako silnih viharjev, ker pričakujejo hladnejše obdobje, v katerem bodo zahodni vetrovi, ki povzročajo zračne vrtnice, pihali v glavnem dlje proti jugu. Na te viharje bo blažilno vplivala tudi zmanjšana aktivnost na sončni površini. Meteorologi uporabljajo zdaj že vrsto elektronskih sprejemnikov, ki jim posredujejo podatke, da lahko prizadeto prebivalstvo pravočasno opozorijo na nevarnost.

Glede števila žrtev so na drugem me-

stu požari, ki so se razvili v pravo katastrofo prav zato, ker je prebivalstvo gorečih poslopij prevzel brezglavi strah. Najtežje je preprečiti katastrofo zaradi vrtninastih viharjev, vendar je obseg prizadetega področja dokaj omejen. Najhujšo nesrečo je povzročila leta 1925 severozahodno od Missourija v Ohiju skupina osmih tornadov, ki so zahtevali skupno 792 smrtnih žrtev. Vrtninasti viharji so sorazmerno zelo pogosti, saj v obdobju od 1916 do 1950 skoraj ni bilo leta, v katerem ne bi zaznamovali vsaj 300 tornadov. Lani jih je bilo celo 823.

Potem omenjajo ameriške statistike letalske in železniške nesreče. Železniške nesreče, ki jih je v zadnjem času v Evropi vedno več, so v ZDA vedno redkejše, ker se z vlaki v ZDA ne vozi več toliko ljudi. Največja železniška nesreča se je v ZDA primerila leta 1918, ko je bilo v Nashvillu nad 100 smrtnih žrtev, največja letalska nesreča pa lani, ko sta nad Velikim kanjonom trčili potniški letali. Nesreča je zahtevala 128 človeških življenj.

Posameznih nesreč na cestah ne štejejo za posebne katastrofe, ker je v avtomobilih navadno le nekaj ljudi, ki pa ne štejejo! Zato pa je število cestnih nesreč najvišje. Te nesreče so na seznamu zavarovalnic na prvem mestu, šele za njimi se vrstijo vremenske nepravilnosti, potem požari in letalske nesreče ter šele nazadnje železniške nesreče.

Večni boj za zemljo na Nizozemskem

Do leta 1980 bodo Holandci z gradnjo nasipov in z osuševanjem pridobili oziroma ugrabili morju še 240.000 hektarov obdelovalne zemlje. Dotlej bodo s povečanjem mest, gradnjo cest in železnic sicer spet porabili 140.000 hektarov zemlje, vendar se bo obdelovalna površina v primerjavi s sedanjo povečala za 6 odstotkov. Ker pa se bo prebivalstvo med 1957 in 1980 povečalo za 30 odstotkov, bo pripadlo na prebivalca samo 20 hektarjev zemlje namesto sedanjih 24 ha. Kljub temu so Holandci optimisti. V zadnjih letih se je produktivnost njihove zemlje vsako leto povečala za 1 odstotek in zaradi tega pričakujejo, da bo tako tudi v bodoče zaradi vse boljših in uspešnih agrotehničnih ukrepov.

Na Mijajimi je spet dovoljeno umreti

Na japonskem otoku Mijajimi se Japonci zopet lahko rodijo in umirajo. Na tem otoku stoji starodavni tempelj, ki je pri Japoncih tako v časteh, da se na tem otoku ni smelo ne pričeti in ne končati človeško življenje. Nosečnice so morale zapustiti otok in roditi otroke drugje. Tudi na smrt bolne ljudi so prepeljali z otoka. Po drugi svetovni vojni pa so ta strogi ukrep nekoliko omilili. Najprej so dovolili na otoku Mijajima porodo, zdaj pa smejo na otoku ljudje tudi umreti. Le pokopavati jih še ne smejo v za njih »sveti zemlji« otoka Mijajima. Mrtvece še vedno prepeljejo na druge otoke in jih tam pokopljejo. Sorodniki umrlega pa se morajo po starih verskih predpisih »očistiti«, preden se lahko vrnejo na otok.

Čas je izkoristil

Tudi v srednjeameriških deželah so uvedli kot radijsko posebnost, da so dali vprašanja, na katere je moral izpraševanec pravilno odgovoriti in zato prejel nagrado. V neki televizijski oddaji je pred kratkim nastopil možakar, ki so mu dovolili tekmovati, čeprav je predložil ne navadno temo. Prosil je, naj ga ne vprašujejo po rečeh s tega ali onega področja, marveč karkoli, kar se začne s črko »O«. Tekmovalec je uspešno prestal preizkušnjo, poslušalci so bili navdušeni.

Ko je prevzemal visoko nagrado, je moral, kot je pač navada, povedati nekaj besed o sebi. Vprašali so ga, od kod mu tolikšno znanje. In vse je presenetil z odgovorom: v nekem pokrajinskem mestu je prestal večletno kazen. Na razpolago je imel le konverzacijski leksikon, in sicer tisti zvezek, v katerem se vse besede začne s črko »O«. To knjigo se je možakar iz dolgega časa naučil na pamet. In prav to mu je koristilo pri odgovarjanju na nagradna vprašanja in prineslo bogato nagrado.

pa je omahnila na prestolu in omedlela. Despot sam jo je prestregel, dvignil v naročje, ozrl se na senatorje in s suhim glasom, ki se mu je tresoč se trgal iz grla, izpregovoril:

»Satan je posodil čeljusti psu, da je ugriznil na smrt nedolžno, sveto despotino!« Sužnji so dvignili prestol in odnesli Teodoro. Sam despot jo je spremljal.

Ko so položili onesveščeno carico na svilen blazinjak v njeni sobi, je pokleknil Justinijan ob njej in ji položil roko na čelo. Šepetaje je klical sveto Trisvega, rotil apostole, naj otmo Teodoro.

Počasi je odprla oči.

Justinijan je vzkliknil:

»Deo gratias!«

»Ne boj se, moč se mi vrača. O, da je ušel klevetničnik!«

»Mea culpa, jasna despotina! Ko bi te bil poslušal!«

Teodora je trudoma dvignila roko in ga objela.

»Ker si apostol, moj predobri! Ali verjameš kleveti?«

»Bogu verjamem in tebi, ker s teboj je On.«

»Iztoka sem zaprla, da otmem tebe. Ščuval je zoper despota in sedaj je otet, otet po lisjaku, o graeca fides!«

»Božja modrost otme tebe in po tebi mene. Pravica božja naj plača samomorilcu na dnu pekla!«

F. S. FINŽGAR

POD SVOBODNIM SONCEM

DRUGA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

48

Še isto popoldne je sklical Uprava na posvet najuglednejše senatorje, povabil Belzarja in Azbada. Na seji je bila tudi Teodora.

»Videli in čuli ste v jutro, da se je dvignila drzna množica in navalila na palačo svetega despota. Krmil sem narod, kakor krmil Bog ptice pod nebom; in ptice hvallijo Stvarnika, narod pa se je pobunil in psoval gospoda zemlje in morja. Govorite, kje tiči vir zla, kdo je ščuvalc, ki je zapeljal množico? Na sv. Trojico, umre naj!«

Krog senatorjev je dolgo molčal v globokem spoštovanju. Ko so z molkom natančili, kako svete so jim besede, ki so prišle iz ust despota, se je dvignil siv senator, upognil koleno do tal in izpregovoril:

»Jasni despot, zmagalet Afrike! Buko je dvignil Epafrodit!«

Senatorji so pridržavali sapo in zrlili v Justinijana kakor na božanstvo.

»Epafrodit? Toženec? In custodia libera? Azbad, magister equitum, da je ta grški hujskač še danes v vozil!«

Senator, ki je klečal pred prestolom, je prosil z očmi dovoljenja, da izgovori. »Nadaljuj, čislana starost!«

»Naj milostno dovoli hlapcu vzvišeni despot, da mu dam te listine, ki mi jih je izročil v jutro suženj od Epafrodita.« Senator je segel v nedrje in pokazal pergamente.

»Silenciarij, vzemi in preberi!« Tajnik je odpretil pismo, ki je bilo naslovljeno na Upravitelja.

»Mogočni despot —«

Tajnik je utihnil, roka se mu je tresla. Justinijan je upiral vanj bodeče oči, suhe roke so se trdo oprijemale naslona na prestolu.

»Silenciarij, preberi! Vem, da odmeva iz pisma lajanje psa. Za to se gospod ne meni! Dalje!«

»Mogočni despot, nenasitna pošast, krvosed ljudski!«

Senatorji so se stiskali za prsi, mašili ušesa in se na široko prekriževali preko ramen. Teodori je pobledele lice, zlati nimb je trepetal na glavi, bager na vzburjenih prsih je drhtel.

»Nehaj!« je kriknila silenciariju.

»Beril!« je ponovil s suhim glasom despot. »Sveta despotina naj se prepriča, kako je z njo božja modrost. Ko bi jo bil slušal in zaprl Epafrodita, bi ne bruhal ta

smrad iz njegovih ust. Odpusti, despotina!« Silenciarij je nadaljeval:

»Na večer pred svojo smrtjo prihajam k tebi, kri barbarska, da se poslovim. V čisti vdanosti sem trošil, bedak, milijone za despota. Za plačilo me preganjaš. Zakaj? Ker ti vlada slovita hotnica, ker te je omrežila prešušnica, hči medvedarja. Tudi njej sem poklanjal darov, da je pila iz čaše zmagoslavja na moj račun. Ko pa sem započel z njo boj, ko sem otel kakor Suzano čisto Ireno, ko je Krist Pantokrator navdahnil barbara Iztoka, da je pahnul iz naročja lovačo Teodoro, mi je prisegla pogibel. Sprejel sem to obsodbo. Toda prej sem iztrgal iz ječe Iztoka in ga vrnil barbarom. Danes ti je brčkone množica pokazala, kdo je Epafrodit in koga bolj ljubi, tebe ali mene. Ti imaš meč, jaz imam ljubezen. S to lepo zavestjo končavam svojo pot. Moji nežni živci, rojeni na grški zemlji lepe umetnosti, ne prenašajo več tvojege nasilja. Ko boš bral to pismo, vedi, da sem potopljen z najboljšo jadrnico in z vsemi umetninami vred na dnu grških vod. Če te vleče sla, pridi ponje. Moje posestvo pa je pred letom prodano po svetem pravu trgovcu Abiataru. Storil sem to iz usmiljenja, da si ti ne oskruniš gra-bežljivih rok. Pravne listine so priložene. Epafrodit.«

Vsi senatorji so se skrivili v grozi. Azbad je pobledele in zardeval. Justinijanovo lice je porumenelo kakor vosek, Teodora

ZA GOSPODINJO IN DOM

O volni in o zimskem pletenju

Bolj grobo volno imenujemo domačo in jo uporabljamo zlasti za debele zimske jopice, smučarske puloverje ter morda še za kake rokavice, za vse ostale pa uporabljamo fino predeno volno različnih barv in debelin.

Ne uporabljamo je pa samo za jopice, puloverje, čepice, rokavice, kratke nogavice, ampak tudi za vsa druga oblačila. Pri tem seveda ni treba, da so strojno pletena, saj so zdaj obleke, kostimi, krila, letos celo plašči v obliki vreč, narejeni iz volne. Tudi ročno se da lepo in trdno splesti lepa oblačila. Posebno primerne so volnene obleke za deklice. Obleke so bolj kratke, zvončasto krojene in živobarvne ter z vzorčkom ob spodnjem robu. Posebno primerne za deklice so tudi pisane rokavice in živobarvni šali in kapice.

Za spretno matere je prav priljubljen norveški vzorec: velika zvezda in majhne pikice okrog nje. Te vzorce pogosto vidimo na smučarskih rokavicah. Na Norveškem uporabljajo te vzorce tudi za jopice in puloverje, ki so krojeni na poseben način — okroglo in jih prerežejo samospredaj, kjer jih zarobijo in prišijejo gumbice in gumbnice. Tudi rokavi niso nikjer sešiti, zato pa mora imeti jopica precej podaljšane rame. Šivi so torej samo tam, kjer so rokavi sešiti z jopico.

Dokolenke so spletene na isti način — okroglo. Za te predmete največ ali skoraj izključno uporabljamo samo domačo volno, in to v naravnih barvah — belo, črno ali sivo. Tudi sedaj, ko so se pletilni stroji tako razširili, Norvežanke še vedno rade same pletejo in si izmišljajo nove vzorce za svojo družino.

Prav tako pa so lepe enobarvne stvari, kakršne danes povsod nosijo in uporabljajo. Za letos so se modni kreatorji spet spomnili posebnih barv za zimsko sezono jopic. Pravijo, da je modna barva številka 1 marelično rdeča in jo bomo uporabljale predvsem za lahke prosto viseče pul-

loverje, ki se zapenjajo zadaj. Druga je kakor limona rumena barva, ki se posebno podaja temnolaskam, za nežne volnene bluže je svetlozelena. V modi pa je tudi modra barva — modra kot encijan, ki je posebno lepa, če je kombinirana z belo barvo.

Seveda pa je možno tudi iz različno barvnih ostankov napraviti kaj lepega. Paziti je treba, da se kakovost oziroma debelina volne preveč ne razlikujeta med seboj in da se barve ne »tepejo«.

To, ali boste imele enobarvne ali vzorčaste ali pisane jopice in druge volnene izdelke, pa prepuščamo posameznicam, ki si boste prav gotovo znale po lastni presoji in okusu urediti garderobo.

Če imamo preproge

Vsakdo, ki si ustvarja dom, si želi imeti v svojem stanovanju tudi lepo preprogo, ki ni le lep okras stanovanju, temveč tega napravi prijetnega, domačega in udobnega. Preprog je na trgu dovolj na izbiro. Vendar če preprogo kupimo, ne smemo misliti, da je s tem že vse storjeno. Ker je preproga, vsaj tista boljše kvalitete, ponavadi tudi zelo draga, je nujno potrebno, da smo tudi točno poučeni, kako bomo drago preprogo čim dlje ohranili lepo in trpežno. Če smo na primer kupili volneno preprogo, pazimo, kako jo čistimo: vedno v smeri njenih vlaken in ne nasprotno, ker sicer bo preproga kmalu izgubila svoj lesk. Za preprogo tudi ni dobro, če jo prepogostokrat iztepavamo, to naj napravimo le redkokdaj. Kadar pa se že odločimo za iztepavanje, to opravimo s ploskim in prožnim iztepavcem, udarci po preprogi naj bodo le rahli, ker sicer rahljamo tkivo in je nevarnost, da bodo začeli izpadati kosmiči volne.

Sedaj za čiščenje preprog postaja vse bolj moderen sesalec za prah, ki ga najdemo že v številnih gospodinjstvih. Vendar je tudi pri čiščenju preprog s sesalcem za prah treba biti previden. Za preprogo namreč ni dobro, če izsesavamo prah iz nje vsak dan, ker zaradi tega postane preproga kmalu oguljena in dobi videz starosti. Zaradi tega preprogo očistimo s sesalcem za prah le vsakih štiri-najst dni enkrat ali pa v še večjih presledkih — ker s tem preprogo le obvarujemo in jo ohranimo dalj časa lepo.

Pred zimo preprogo osvežimo. Ko pade prvi sneg, položimo preprogo na sneg in jo rahlo iztepavamo na nepravni strani. Potem jo dobro otresemo in jo pustimo, da se dobro posuši in jo šele nato položimo v sobo. Ni novo sredstvo za osvežitev barv na preprogi kisle zelje, ki ga

Z zagrinjali si pomagamo iz zagate

V stanovanju se sčasoma nabere vrsta predmetov, ki jih zaradi pomanjkanja prostora ne moremo hraniti v omarah. Če pa so ti predmeti raztreseni po stanovanju (na tleh, po omarah in podobno), pokvarijo vtis urejenosti in estetske podobe stanovanjskih prostorov.

PRAKTIČNI NASVETI

Na krvne madeže na papirju kanemo kapljico klorove vode, ki jo takoj nato odstranimo s čisto krpo. To ponavljamo toliko časa, dokler madež s papirja povsem ne izgine.

Madeže, ki nastanejo od olja za mazanje šivalnega stroja, potresemo s koruznim škrobom ali s smukcem. Čez nekaj časa umazano mesto zberemo ali skrtamo.

potresemo po njej in pustimo tako nekaj časa stati. Nato zelje previdno pobremo s preproge in jo otresemo. Taka nega barve na preprogi tako osveži, da so videti kot pri novi preprogi. Seveda pa pri preprogi vsa nega nič ne bo zalegla, če je tudi na tleh v sobi ne bomo varovali, če bomo na primer po njej hodili z okovanimi čevlji in drugo obutvijo, ki bo utegnila tkanino uničevati.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Tako se zoperstavimo kašlju

Letošnja gripa, ki je bila povsod močno razširjena, je v mnogih primerih kot posledico zapustila kašelj. Preden pa se kašlju lahko uspešno zoperstavimo, moramo najprej vedeti, od kod izvira — ali iz bronhijev ali iz sapnika.

Vnet sapnik zdravimo z vdihavanjem. Zvečer, preden ležemo, kanemo v lonec vrele vode nekaj kapljic evkaliptusovega olja. Zelo dobro je tudi terpentinsko olje, ali pa pest morske soli. Ko to pripravimo, se nagnemo z glavo nad lonec, da nam puhti para v obraz. Pokrijemo se čez glavo in nato globoko vdihavamo paro skozi usta, izdihavamo pa skozi nos. To vdihavanje hitro ozdravi sapnik in neprijetno ščegetanje po žrelu preneha; ker je prenehalo ščegetanje po grlu, preneha sam po sebi tudi kašelj. Kadilci naj opustijo kajenje, dokler se sapnik popolnoma ne pozdravi, ker s kajenjem samo zavlačujejo proces zdravljenja.

Kašelj, ki izvira iz vnetih bronhijev, je navadno trdovraten; posebno pozimi, dokler prebivamo v zakurjenih prostorih, kašelj izlepa noče prenehati. Tega je kriv

Najceneje in najbolj rešimo to vprašanje s policami, pred katere napravimo zaveso. Za zaveso je najbolje, če v trgovinah izberemo vzorčasto pralno blago, ki naj bo v skladu z ostalo opremo, z barvo in vzorcem okenskih zaves, posteljnih pregrinjaj ipd. Zagrinjala nam lahko nadomeščajo manjkajoče dele pohištva. Z dvema nizkima policama si na primer lahko uredimo prav prijeten dnevni kotiček. Marsikje gospodinje tudi ne vedo, kam z metlami, kovčki in drugo šaro. Vse to lahko spravimo za zaveso, s katero na primer v predsobi podaljšamo omaro za obleko. Police, zagrinjene z zavesami, tudi prav pridejo na primer za shranjevanje otroških igračk, ki bi sicer bile neurejene razmetane. Otrok se naj sam nauči, da bo igrače potem, ko se je nehal igrati, sam pospravil in jih shranjeval vedno na istem mestu, na polici za zagrinjalom. S tem bo otrok znal držati red, ki je tako potreben posebno kasneje v šolski dobi in v poznejšem življenju. Na polici otrok lahko shranjuje tudi svoje šolske potrebščine. Na razpolago mu damo posebno polico, ki jo sam urejuje.

Uporaba zagrinjal je torej kaj raznovrstna, stanovanje pa s tem prav nič ne izgubi v estetskem pogledu, torej je kljub temu lepo in napravi vtis urejenosti in reda. Marsikdaj stanovanju prav zaveso, ki so dobro izbrane, dajo vtis večje domčnosti in prikrupnosti.

največ suh in topel zrak v zakurjenih sobah. Da zrak ne bo preveč suh, je treba na peč postaviti velik lonec ali drugo posodo z vodo. Vodi dodamo nekaj kapljic terpentinskega olja. Tako postane zrak v sobi bolj vlažen in bronhiji se hitro pozdravijo. Če to ne zaleže, naprežemo po sobi vrv in razobesimo nanjo riuho, ki smo jo zmočili v vodi z dodatkom terpentinskega olja. To gotovo zaleže in v nekaj dneh se začne kašelj rahljati. Kakor hitro pa izplujemo sluz, preneha ščegetati v bronhijih.

Seveda dobimo tudi v lekarnah razna zdravila za zdravljenje kašlja. Tako dobimo na primer v lekarnah različne sirupe, janeževo olje in podobno. Poznamo pa tudi mnogo domačih in uspešnih zdravil: na prvem mestu je vsekakor med — lipov čaj z medom, brinjevec z medom, čebulni sok s sladkorjem itd. Če zaradi neprestanega ščegetanja v bronhijih zvečer ne moremo zaspati, prosimo zdravnika, da nam zapiše codeinove praške. Ti omamijo bronhije in bolnik lahko vso noč mirno spi. Teh praškov pa brez zdravniškega recepta ne moremo dobiti.

Apnenčasto oblogo v posodi odstranimo tako

Apnenčasto oblogo iz posod, kjer imamo vodo, očistimo tako, da denemo v posodo nastrganega časopisnega papirja, nanj pa nalijemo precej močnega kisa. Tako pustimo čez noč, drugo jutro pa zdrgnemo stene in dno posode s časopisnim papirjem, nato pa jo splaknemo s čisto vodo. Če se nam je v posodi nabrala debelejša plast apnenca, potem postopek večkrat ponovimo. Končno bo uspel ta, da bomo na ta način posodo povsem očistili nadložnega apnenca ali kotlovca.

no pripovedovale prijateljicam in drugo jutro bo govoril o pismu Bizanc na forih, seveda ne javno, ampak govoril bo.

Teodora je mislila, toda ni iznašla zavrnitve, ki bi zaprla jez, preko katerega zašumi Epafroditova kleveta.

»Naj govore,« je dejala, »Uprava ne verjame, za to mi je, za drugo se ne menim.«

Pikra porogljivost pohotnice, ki je prebredla morje blata, ji je obsenčila poteze na licih.

Ustnice ji niso več trepetale, rahlo so se razširile in nasmehnile.

»Ko sem otel kakor Suzano čisto Ireno,« tudi to je zapisal Epafrodit, je razmišljevala dalje. »Otel? Kako otel? Mar je ni več med dvorjanicami? Morda je menišič utekel z barbarom?«

Ta misel jo je bolj zapekla kakor Epafroditova očitavanja. Ves strup ljubosumja ji je prepočil dušo. Ves strah pred carjem, vsa sramota pred Bizancem, vse je skopnelo kakor snežen kosmič v južnem soncu. Sesedla se je na blazine in z vso vročeno ji duhovitostjo snovala takoj načrte, kako bi se maščevala Ireni, kako dosegla Iztoka.

Vtem je Uprava v tajni seji mirno razpravljala dalje važna državna vprašanja. Govoril je o monopolu svile, o stavbah, vodovodih, zlasti o cerkvi svete Sofije. Nobenega svetovalca ni bilo, ki bi se bil drznil najmanjšo besedico ugovarjati. Ob

koncu seje pa se je dvignil despot in slovesno razglasil:

»Znano je vesoljnemu svetu, da je iskala preganjana kraljica Gotov, Amalasunta, zatočišča in tolažbe pri meni. Despot zemlje jo je sprejel, poslušal njeno tožbo o krivicah in ji obljubil pomoč. Toda krivica je šla v službi hudega duha preko pravice in nabrusila nože zavratnim morilcem. Padla je kraljica — umoril jo je narod podanikov. Zato pa je naloga despota, ki ji je obljubil pomoč, ki si je izbral za geslo življenja »Boj krivici, brambo pravul!«, da maščuje zaradi tega njeno kri. Slovesno izročam poveljništvo armade v izkušeno roko Belizarju, ki naj kaznuje smrt Amalasunte in osvobodi Italijo izpod jarma morilcev.«

Vsi senatorji so se priklonili, Belizar je vstal in pokleknil pred Upravo ter spregel zlato verigo v znak vojne oblasti, Justinijan je razprostrl nadenj roke in molil k sveti Sofiji, da ga navdahne in obsenči z duhom zmagačca.

Ob tem slovesnem trenutku javi dvorjan, da je prijezdil brzi sel iz Odrina in želi oddati list jasnemu despotu. Pošilja ga magister peditum Orion.

Azbađa je oblila rdečica ob tem poslanstvu. Senatorji so dvignili glave in osupli strmeli na Upravo.

»Magister peditum Orion?«

Uprava se je ozrl na Azbađa.

»Govori, odličnost, kdo je ta magister peditum Orion? Ne spominjam se gal!«

Azbađu so se ježili lasje v strahu. Iztok je bil imenovan od Teodore in njega — cesarski ukaz je bil ponarejen — zato, da bi laže uničila Iztoka. Če zve Uprava, zadene kazem samo njega. Teodora se opraviči.

»Magister equitum, čemu pomišljaš?«

»Naj bom zadnji suženj v hipodromu, če kaj vem o tem imenu. Brzi sel se moti.«

»Prinesite pismo!«

Silenciarij je šel iz dvorane, Uprava je sedel na prestol, naslonil glavo v koščene prste in gledal proti zavesi, kamor je izginil silenciarij. Vse je molčalo. Senatorji so si z dragocenimi tunikami zakrili usta, da bi se ne čulo dihanje. Ves Bizanc je vedel, da je Iztok od carja imenovan za magistra palatinskih pešcev. Vojaki so raznesli novico še tisti večer po mestu. In sedaj Upravo do vprašanje. Izpod čela so opazovali Azbađa, kateremu je ginila rdečica in se prelivala v bledost silnega strahu. Vsi so slutili, da je vmes roka carice.

Silenciarij se je vrnil s pismom. Z levico mu je namignil Uprava. Razpečatil je zavoj in ponudil pergament carju. Despot je zamahnil z roko in velel: »Kaj piše? Beri!«

(Nadaljevanje sledi)

»Ne verjemi, despot! Graeca fides!« Teodora je zatislila oči.

»Ne verjamem, despojna, ker ti veliš. Izgrebemo lisjaka!«

Tedaj je vstopil dvorni zdravnik. Carica mu je odkimala z roko, da ga ne potrebuje.

»Zaspim.«

»Zaspi in pozabi!« ...

Ko se je vrnil Justinijan v zbor senatorjev, je Teodora takoj vstala. Omedlevico je le hlinila.

»Torej je zmagal satan — satan v njem. Prekletstvo temu Grku!«

Hodila je razburjena po dragocenih preprogah. Ustnice so se ji tresle. Glavo je povsila, v ušesih so ji šumele grozne besede iz Epafroditovega pisma. Kakor poniževalni udarci z umazano roko v lice so se ji zdela ta odkritja, polna resnice. Poizkušala je mirno razbrati, kar je čula iz pisma. Prešušnica — hotnica — barbar! To nesramnost je zalutal njej, despojni, v obraz zviti Epafrodit. In to žaljenje je poslušal zbor senatorjev. Krivili so se sivi možje in si zatiskali ušesa. Hinavci! Njihovo srce pa se je radovalo, ko je brižgalo blato na njen sveti nimb. Kako si zabriše ta madež? Ali bodo senatorji molčali? Tajna seja je. Ba, tajna! To se pravi, da bo vsak, ko se vrne domov, tajno pošepetal skrivnost na uho svoji ženi in še prej svoji ljubavnici. Te grede v Zevski-pove kopeli in bodo pod večer takisto taj-

PERCY ECKSTEIN:

Stric Girolamo zna pomagati

Zgodilo se je vsake svete čase, da je stari Girolamo, ki so mu rekli Zi'Girolamo, »stric«, stopil v ropotajoči avtobus, ki je vsako jutro vozil z gorskega naselja Sant' Agata navzdol v podeželjsko mesto. Ko se je ne glede na svoja leta urno zavijtel v voz, ga je sprevodnik z začudenjem pozdravil.

»Glej no, Zi'Girolamo!« je rekel. »Tudi vi na potu? Gotovo imate opravka v mestu, kajne?«

»Opravka, seveda,« je rekel Girolamo in pri tem mislil: Vrag naj vzame opravke, zaradi katerega moram danes v mesto! Vendar ni potrebno, da bi sprevodnik to vedel. Molče je plačal voznino in sedel na svoj prostor med dva kmeta, ki sta se s polnimi košarami peljala na trg.

Ušivec, si je mislil, prekleti ušivec! S tem pa ni mislil sprevodnika, temveč svojega nečaka Pietra, čigar zločin je bil skrajno nerazveseljav povod za njegovo današnjo odpravo. Da se je vražji smrka-vec moral spraviti nad blagajno prodajalne, kjer je bil nameščen! Tri sto tisoč lir je poneveril, po lastnem priznanju, in to v pičlih treh mesecih, odkar je njegov gospodar sor Bartolomeo ležal v bolnišnici. Tri sto tisoč lir! Kdo jih naj vrne? Če pa ne bodo vrnjene v nekaj dneh, preden bo sor Bartolomeo zapustil bolnišnico in spet prevzel svojo blagajno, bo imel Pietro opravka s karabinerji in sodnijo, to pa pomeni sramoto za vso rodbino!

Prekleti ušivec, si je spet mislil Zi'Girolamo, medtem ko je avtobus po številnih ovinkih ropotal v dolino. Seveda, sedaj, ko je bila nesreča tu, se je Pietro v svojem obupu obrnil na strica Girolama. Na svojem motorju se je bil pripeljal gor k njemu — motor si je bil seveda tudi nabavil z ukradenim denarjem, in ga milo prosil, naj mu pomaga, naj ga reši pred ječo. Prava sreča, da uboga Angela, Girolamova pokojna sestra, ni več doživela, kako je njen edini sin...

Zi'Girolamo trenutno ni vedel drugega izhoda, kakor da skliče rodbinski posvet, in na ta rodbinski posvet je bil sedaj namenjen. Veliko ni pričakoval od njega, zakaj vsi ti Pietrovi strici, tete, bratanci in svaki so bili revni, prav tako revni kakor stric Girolamo sam in bilo je videti več kot dvomljivo, ali bi vsi skupaj mogli in hoteli zbrati trikrat sto tisoč lir, ki jih je bilo treba vrniti. Vsekakor se mora poskusiti.

Avtobus je došel v mesto. V zgornjem nadstropju hiše, ki je bila videti prav tako neprijazna kot ostale, je bilo stanovanje bratranca Constanza, kjer naj bi bilo znamenito rodbinsko posvetovanje. V drži moža, ki se je v dolgem teku svoje- ga življenja naučil stopiti tudi kočljivim situacijam odločno nasproti, je Zi'Girolamo prestopil prag ozkih vrat do glavne veže in se vzpel čez stromo stopnišče.

Pietro je sedel na neke vrste zatožni klopi in sprejemal očitke in kletve, ki so padali na njegovo grešno glavo. Očividno se ni nameraval opravičevati in res bi bilo tu vsako opravičevanje odveč. Kradel je, sramotno je izrabil zaupanje svojega gospodarja in zdaj je bilo le še vprašanje nekaj dni, ko se bo njegovo dejanje odkrilo.

»Tat! Moj nečak, pa navaden, malopriden tat!« je vzkliknila teta Ofelia že bogve kolikokrat in dvignila roke v divji gesti obtožbe proti Pietru. »Zaprli te bodo in na nas vse bodo s prsti kazali!«

»Na nas vsel!« je poudaril stric Baltazar z grobnim glasom.

Stric Girolamo je sedaj že precej časa sedel tu in poslušal rodbinski posvet.

Za dobro voljo

»Natakar, navadno mi prinesete dva kosa mesa!« se pritožuje gost.

»Oh, oprostite, kuhar ga je gotovo pozabil prerezati na dvojel!«

*

»Miha me je prosil, naj mu pošodim sto šilingov. Kaj misliš, ali bi mu?«

»Seveda.«

»Zakaj pa?«

»Ker bo drugače mene prosil zanje.«

»Povej mi, Pietro,« je vprašal čisto mirno, »koliko pa je še pravzaprav v blagajni sora Bartolomea?«

»V blagajni? Sedaj?« Pietro je bil začuden in zmeden in je moral hipec razmišljati, preden je odgovoril na stričevo vprašanje. »Natančno ne vem,« je naposled izjavil, »mora pa še biti kakih pet sto tisoč lir. Prav včeraj, zadnjega v mesecu, je nekaj odjemalcev poravnalo svoje mesečne račune.«

»To sem mislil,« je pripomnil Zi'Girolamo. Nato je zastavil vprašanje, pri katerem je ne samo nečak, temveč ves rodbinski svet strmeče pogledal:

»Bi torej mogel jutri ponovno vzeti tri sto tisoč lir iz blagajne?«

»Gotovo, to bi mogel,« je zmedeno odgovoril Pietro, ampak seveda mu niti na misel ne pride, da bi še kdaj napravil kaj takega. Nesreča je že tako zadosti velika in prav gotovo, to naj mu stric le veruje, ne bo nikoli v življenju napravil kaj takega...

»Že prav,« ga je zavrnil stric Girolamo. »Vzemi torej jutri tri sto tisoč lir iz blagajne in jih prinesi meni. Za vse drugo bom jaz poskrbel.«

To je bil zanimiv sprevod, ki se je naslednji dan takoj popoldne podal v mestno bolnišnico: stric Girolamo, stric Baltazar, stric Costanzo, teta Ofelia, teta Giuseppe, teta Conceta, teta Rosalia in še trije ali štirje oddaljeni sorodniki, ki jih je stric Girolamo iz previdnosti vzel s seboj. Vsi so hoteli govoriti s sor Bartolomeom in so jih takoj spustili v njegovo bolniško sobo.

Sor Bartolomeo, čigar mogočno gornje telo z bikastim tilnikom je bilo naslonjeno na goro blazin, je na pol sedeč ležal v svoji postelji in začuden gledal številne obiskovalce, ki so se tako nepričakovano gnetli okoli njegovega ležišča. Nato so na neopazen Girolamov znak vsi navzoči na obeh straneh hkrati padli pred sor Bartolomeovo posteljo na kolena in vzdignilo se je splošno tarnanje, da so se sor Bartolomeove oči v nemem strmenju dobesedno izbuljile iz svojih votlin.

Nekaj minut nato je sor Bartolomeo vedel, za kaj gre. Zvedel je, da se je Pietro spozabil nad njegovo blagajno in izmaknil iz nje šest sto tisoč lir, zvedel je, da je prišla vsa Pietrova rodbina, da bi izprosila milost za nezvestega grešnika. Debela žila jeze je nabrekli na trgovčevem čelu.

»Šest sto tisoč lir,« to je bilo vse, kar je mogel spraviti iz sebe. »Šest sto tisoč! Več kot pol milijona!«

John Steinbeck: ZAJTRK

Takšni dogodki me vselej prevzamejo z zadovoljstvom. Ne vem zakaj, toda kadar se spomnim nanje, jih vselej vidim v vseh potankostih. Znova in znova jih doživljam v spominu in vsakokrat z večjimi podrobnostmi.

Bilo je zgodaj zjutraj. Hribi na vzhodu so bili modrikastosi in rdeča svetloba vzhajajočega sonca jim je rahlo obarvala vrhove. Bilo je hladno, da sem stiskal ramena, si mel roke in jih potem zaril globoko v žepe. Šel sem po cesti in zagledal v bližini šotor, ki je bil le za spoznanje svetlejši od zemlje. Zraven šotora je stala stara železna peč in skozi njene špranje se je svetlikal rumenkast plamen. Siv dim se je vil iz dimnika v dolgem in ozkem stebru in se šele nekje visoko razpotegnil in izgubil.

Poleg peči sem opazil mlado žensko, pravzaprav dekletce, ki je imelo na sebi obledelo bombažasto krilo in pled. Ko sem prišel bliže, sem videl, da je držala v upognjeni roki otroka; njegova glavička je bila zaradi mraza pokrita z robom ple- da. Mati je hodila sem ter tja, zdaj je naložila na ogenj, zdaj je zaropotala z obroči. V njenih kretnjah je bilo nekaj natančnega in poslovnega.

Bil sem že tako blizu, da sem zavonjal duh pražene slanin in pečenega kruha. Na vzhodu je postajalo vse svetlejšje. Zavil sem s ceste in se z razprostrtimi dlan-

»Sor Bartolomeo,« je začel zdaj Zi'Girolamo, »mi smo, kakor vam je dobro znano, vsi skupaj reveži. Toda odkar nam je Pietro priznal svoj zločin, je vsak od nas poiskal svoje skromne prihranke, ti- sto trohico denarja, ki si ga je bil v mnogih letih s težkim delom privarčeval. Stori- ti hočemo, kar je v naši moči, sor Bartolomeo. Celo naše zadnje prihranke smo pripravljani žrtvovati, da popravimo škodo, kolikor nam je to mogoče!«

Sor Bartolomeova nabrekli žila je splahnela.

»Vi mi boste nadomestili škodo, pravi- te? Ali sem vas prav razumel?«

»Kolikor je to v naših močeh, v naših skromnih močeh,« je Zi'Girolamo ponižno odgovoril. »Seveda šest sto tisoč lir, več kot pol milijona, toliko vsi skupaj nimamo, tudi če bi prodali svoje obleke in goli šli na cesto. To boste pač uvideli, sor Bartolomeo.«

»Hm!« je naredil trgovec. »A koliko bi mi mogli vrniti od ukradenega denarja, Zi'Girolamo?«

Ne da bi odgovoril na vprašanje, je Zi'Girolamo s klobukom v roki obšel vse sorodnike. Zdaj so se razvezali robci, pojavile so se obrabljenе denarnice in počasi se je polnil Girolamov klobuk s pomečkanimi velikimi in malimi bankovci.

Sor Bartolomeo je takoj pričel šteti. Ko je končal, je ugotovil, da je bilo v klobuku skoraj točno tri sto tisoč lir.

»Sor Bartolomeo,« je rekel Zi'Girolamo, »bog vam je izkazal veliko milost, da ste po hudi bolezni spet ozdraveli. Mi- slite na to in odpustite ubogemu mladeniču, ki svoje lahkomišelnost dejanje glo- boko obžaluje in gotovo ne bo nikoli več krenil s prave poti. Sprejmite naš denar, sor Bartolomeo, ne ovadite Pietra in do- volite mu še nadalje delati v vaši trgo- vini. Saj mu ni treba več prepustiti bla- gajne. Hočete, sor Bartolomeo?«

Trgovec dalje časa ni odgovoril in je neodločno strmel v kup bankovcev, ki je poleg Zi'Girolamovega klobuka ležal na njegovi odeji. Potem pa je globoko vzdih- nil, s čimer se je dokončno poslovil od svojih tri sto tisoč lir in rekel:

»V božjem imenu!«

*

»No, Zi'Girolamo, ste svoje posle dobro opravili?« je poizvedoval sprevodnik, ko je popoldne stari kmet stopil v avtobus, da se odpelje domov.

»Kajpada, kajpada,« je nevažno odgo- voril Zi'Girolamo, medtem ko so se mu oči zvijačno zaiskrile. »Ni bilo kar tako, moje današnje opravilo. Ampak stric Girolamo nazadnje le zmeraj pravo pogodi.«

BRANKO ŽUŽEK:

Doma

Kamniti prag, težak leseni lok in kljuka zglajena od mnogih rok, ki v upanju, bojazni, sreči kdaj odpirale so vrata na stežaj.

O, dobra stara vrata! Skozi vas zamišljen stopam na večer in čas, se zdi, obstane, kadar na srce zadene zvok tečajev, ki ječe.

„Doma,“ mi pravijo, „doma, doma!“ In sklonim se k slovesu od sveta; pod tem obokom je končana pot. Prijazno sprejme me domači kot.

Luč zagori. — In ko tako odprta stojijo vrata v nič, od njiv, od vrta hitijo pesmi iz nevidnih ust za konec dneva in za delopust.

Izreki

Mlad možki se največkrat oženi samo zato, ker si ne more več privoščiti, da bi svoje dekline vsak večer peljal v lokal.

Jean Gabin

Tragedija slave je v tem, da moraš za- praviti preveč časa, da bi ostal laven.

Pablo Picasso

Ženske obleke so kompromis med pri- znano željo, da bi bile oblečene, in ne- priznано željo, da bi se razgalile.

Lin Jutang, kitajski pisatelj

Iz sedanjosti ne moremo bežati v pre- teklost, marveč zmeraj samo v bodočnost.

George Orwell, angleški pisatelj

Mlade Američanke sanjarijo o možeh, ki bi bili sposobni velikih dejanj — n. pr. zaslužiti pet tisoč dolarjev tedensko.

Gary Cooper

Ženske imamo rade poetične moške, toda ne poetov.

Marilyn Monroe

Brez žene bi bil mož surov, grob in osamljen, ne bi poznal miline, ki jo daje le smehljaj ljubezni. Žena obda moža s cveticami življenja, kot tiste vrste ovi- jalk, ki v gozdu obdajo hrastovo deblo z dišečim vencem.

Chateaubriand

Iz česa sestoji življenje? Iz tega, kar iz njega napravimo!

W. Somerset Maugham

Grožnja z atomsko vojno bo človeka prisilila, da bo zidal pod zemljo. Včasih je smel občudovati cvetlice, v bodoče bo moral občudovati korenine.

Le Corbusier

Imamo junake duha, tekamo pa za ju- naki mišic in junakinjami telesnih oblin.

prof. E. T. Wahlen

»Mi smo delali dvanaest dni.«

Od peči se je oglasilo dekletce: »Še no- ve obleke smo dobili.«

Možakarja sta se pogledala po svojih oblekah in se nasmehnila.

Dekletce je prineslo krožnik s slanino, biskvite in lonec s kavo ter sedla zraven zaboja. Dojila je otroka in njegova glavi- ca je še vedno bila pokrita s krajcem ple- da.

Starejši možakar si je napolnil usta in žvečil, žvečil, potem pa je dejal: »Eh, ljubi bog, kako je to dobro.«

Mlajši je rekel: »Dvanaest dni smo do- bro jedli.«

Jedli smo hitro in vznemirjeno in si vedno znova polnili krožnike; navsezad- nje smo se le najedli in ogreli.

Svetloba se je obarvala in zdelo se je, da je postal zrak hladnejši. Moža sta se obrnila proti vzhodu in njuna obraza je osvetlila zarja; pogledal sem proti go- ram, sonce se je vzpelo že nad slemenom in se zrcalilo v očeh starejšega možakarja.

Potem sta oba vstala in starejši je re- kel: »Čas je, da gremo.«

Mlajši se je obrnil k meni: »Če bi rad obiral bombaž, bi lahko kaj storila zate.«

»Ne. Naprej grem. Hvala za zajtrk.«

Starejši je neodločno zamahnil z roko: »V redu.« Potem sta odšla.

Stopil sem znova na cesto.

To je vse. Zdaj dobro vem, od kod pri- jetni občutek ob tem spominu. Bila je le- pota, ki je vsakokrat vzvalovila v meni val toplote, ko sem se spomnil tega jutra.

Dvoličnost, ki je že preveč očitna

»Odkrito fašistično nasilje na Južnem Tirolskem« in »Razburjenje zaradi šovinizma na Južnem Koroškem«. Tako in podobno se glasijo naslovi, ki so zdaj velika moda zlasti pri tistih avstrijskih in posebnih koroških časopisih, kateri pojme resnice in poštenosti očitno ne jemljejo preveč resno. V pisanju teh listov se namreč neprikrito zrcali dvojna moralna ljudi, za katere je pravično in demokratično samo tisto, kar oni trdijo in kar je njim v korist. Ta njihova dvoličnost gre tako daleč, da se v eni sapi zgražajo nad »fašističnim nasiljem« nad Južnimi Tirolci ter se hkrati sami v odnosih do koroških Slovencev poslužujejo vsaj takih ali pa še bolj fašističnih metod.

Dočim je italijanska policija — kakor je razvidno iz tiska — ponovno spet preprečila izpade italijanskih nacionalistov proti Južnim Tirolcem in njihovim ustanovam, pri nas pristojne oblasti mirne duše dopuščajo, da se naščuvani atentatorji nekažnovano znašajo nad posameznimi Slovenci in njihovim premoženjem. Na Južnem Tirolskem so še vedno vsi napisi dvojezični, pri nas so jih zločinsko razbili in ukradli, ker so baje izzivali domovinsko zvestobo. Pri nas so z dinamitom razstrelili naš spomenik padlim borcem proti fašizmu, na Južnem Tirolskem pa je zletel v zrak spomenik Ettora Tolomeja, kateri je veljal za glavnega voditelja v borbi proti Južnim Tirolcem in se je zavzemal za »potalijanjenje Južne Tirolske z vsemi sredstvi.«

Toda pri nas gotovi krogi, ki sicer obsojajo nasilje nad Južnimi Tirolci, ne obsojajo hkrati tudi podobno ali še hujše nasilje nad pripadniki slovenske narodne skupine, marveč se v svoji dvoličnosti zgražajo nad koroškimi Slovenci, ki se drznejše zahtevati pravice in enakopravnost. V zadnjih dneh je ponovno zatulil v ta rog tudi Einspieler s svojimi vindisarji, ki bi tudi hoteli imeti svoje prste vmes pri uresničevanju člena 7. Take in podobne gospode bi vprašali, zakaj se za člen 7 niso zanimali takrat, ko smo se koroški Slovenci borili zanj v protifašistični borbi na življenje in smrt. Takrat jim je očitno boljše kazalo, da so se kot HJ-firerji in drugi funkcionarji tisočletnega rajha navduševali za zločinske ideje nacizma, ki je imel v svojem programu zapisano tudi smrtno obsodbo koroških Slovencev. Zato pa se naj tudi danes ne vtikajo v stvari, ki jih prav nič ne brigajo, marveč prepustijo reševanje člena 7

SPÖ je imela svoj kongres

O novem programu stranke bodo sklepali šele spomladi

Od četrta do sobote preteklega tedna je bil v Salzburgu kongres Socialistične stranke Avstrije (SPÖ), na katerem so delegati iz vseh delov države obravnavali važne probleme avstrijske politike, predvsem pa vlogo socialistov in njihove poglede na politična vprašanja. Med govorniki je na kongresu nastopal tudi koroški deželni glavar Wedenig, ki je med drugim podprl zahteve koroških Slovencev, naj avstrijska vlada v sporazumu z njimi izpolni določbe člena 7 Državne pogodbe, in to v enaki meri, kakor to zahteva za avstrijsko narodno manjšino na Južnem Tirolskem. Tudi predsednik stranke dr. Pittermann, ki je imel dolg referat o položaju koalicije in o političnem položaju po izvolitvi dr. Schärfa za zveznega prezidenta, je v svojih izjavanjih podprl upravičene zahteve Slovencev in dejal, da je treba vprašanja narodnostnih skupin na Koroškem urediti demokratično.

Glavno zanimanje kongresa pa je predstavljala predložitev novega programa stranke. Predložil ga je glavni ideolog stranke docent dr. Benedikt Kautzsky, ki je dejal, da načrt predstavlja samo mnenje avtorjev, ne pa odgovornega vodstva stranke in je mišljen samo kot podlaga za obravnavo. Zato kongres o njem ni sklepal, temveč bo najprej predložen osnovnim organizacijam, da izrazijo svoje mnenje. Dokončni program bo izdelan in sprejet na posebnem izrednem strankinem kongresu prihodnje pomlad.

vladi ter manjšinam, v katerih zaščito je namenjen. Potem namreč smo lahko prepričani, da bo rešitev tega vprašanja izpadla tako, da bo ne glede na narodno pripadnost koristila vsem, ki si iskreno želijo resničnega prijateljstva ter enakopravnega sožitja obeh narodov v deželi.

Slovenci v Italiji zahtevajo:

Proč s fašističnimi zakoni!

Kakor smo svoječasno poročali, je generalni vladni komisar v Trstu s posebnim odlokom obnovil fašistični zakon iz leta 1939, ki pomeni odkrito diskriminacijo zlasti za pripadnike slovenske narodnostne skupine na Tržaškem. Zato so se tržaški Slovenci odločno postavili proti takemu ukrepu in je moral njihovi upravičeni zahtevi končno ugoditi tudi vladni komisar, ki je poslal šestim županom tržaškega ozemlja okrožnico, s katero je za pripadnike slovenske narodne skupnosti prekladal veljavnost svojega tozadevnega odloka.

Ko piše o tem uspehu borbe primorskih Slovencev, »Primorski dnevnik« ugotavlja, da bodo slovenski starši na tržaškem ozemlju na podlagi te okrožnice kljub odloku o zopetni uvedbi diskriminacijskega fašističnega zakona lahko dajali svojim otrokom slovenska imena. Ker pa imajo naši bratje v Italiji tudi že najslabše izkušnje, se list hkrati sprašuje, zakaj generalni vladni komisar svojega odloka ni enostavno prekladal, marveč rešil zadevo le z okrožnico, ki sloni na določbah posebnega statuta londonskega sporazuma, katerega pa Italija še do danes ni uza-

Velikanski izbruhi na površini sonca

Sončni observatorij na Wendelsteinu je v nedeljo opazoval največje izbruhe na Soncu v zadnjih desetih letih. Prof. dr. Müller, predstojnik tega observatorija, je v tej zvezi izjavil, da so taki izbruhi izredno redki. Dejal je, da bi imelo na področju erupcij prostora najmanj 30 zemeljskih obel. Podobno erupcijo so v tem observatoriju opazovali leta 1947/48.

Ta sončna erupcija je bila za znanstvenike po vsem svetu prav letos, torej v geofizikalnem letu, izrednega pomena, ker bodo znanstveniki intenzivno opazo-

vali posledice teh erupcij na Zemljo, v koliko se poveča žarčenje in kako to vpliva na pojave na Zemlji, predvsem glede pojavov severnega sija, magnetičnih viharjev ipd.

V Ameriki skušajo nekateri ljudje, ki so jih sovjetski umetni sateliti očitno spravili ob zadnji del razsodnosti, te izbruhe na Soncu spraviti v zvezo z nekimi vseмирskimi izstrelki, katere so Američani baje že kmalu za prvim sovjetskim Sputnikom izstrelili v vesolje. Če tako miselnost le ni narekovalo le zavidanje tistih ljudi, ki v zaverovanosti v lastne sposobnosti ne morejo razumeti, da bi jih bili Rusi prehiteli.

Novi avtomobilski modeli zahtevajo nove stroške

Medtem ko so po vojni ameriške tovarne avtomobilov vsako drugo ali tretje leto pripravile nove modele vozil, kar terjajo spričo mehanizacije in avtomatizacije proizvodnje velikanske stroške, so sedaj zaradi hude medsebojne konkurence prisiljene vsako leto spreminjati svoje modele, kar vsekakor precej vpliva na podražitev avtomobilov. V Fordovih tovarnah je preureditev za proizvodnjo modela 1957 terjala 246 milijonov dolarjev dodatnih stroškov. Stroški za preureditev tovarn za proizvodnjo modela 1958 pa bodo terjali še nadaljnjih 185 milijonov dolarjev. Prehod tovarne Chevrolet na proizvodnjo modela 1958 bo stal celo 300 milijonov dolarjev.

Ker so si vse avtomobilске tovarne na svetu v stalni ostri medsebojni konkurenci, so vse tovarne tudi v drugih državah prisiljene, da pogosto dajo na trg nove modele svojih avtomobilov, kar pa je vezano z velikanskimi stroški, ki jih mora končno kriti kupec avtomobila. Torej tudi od tod visoki stroški za nabavo avtomobilov.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program. — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
II. program. — 6.00, 7.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program. — 5.35 Jutranja godba — 6.00 Oddaja za kmete — 6.10 Pestri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 10.10 Gospodinski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 18.00 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

II. program. — 5.35 Dobro jutro! — 6.05 Z godbo v dan — 7.15 Mali koledar — 8.10 Radijski pisemski nabiralnik — 12.03 Automobilisti med potjo — 14.30 Mednarodna univerza.

Sobota, 30. november:

I. program: 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 17.10 Odlični izbor — 18.10 Za prijatelje zborovskega petja — 20.30 Od šlagerja do šlagerja — 21.30 Naša radijska družina.

II. program: 9.00 Zaupne melodije — 11.00 Veseli zvoki za konec tedna — 14.10 Oddaja za mladino — 15.00 Mladinski koncert — 17.55 Iz parlamenta — 21.00 Svet operet.

Nedelja, 1. december:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Melodije, ki nikdar ne izzvenijo — 11.00 Veselo petje — veselo igranje — 13.45 Lovska ura — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Pestre melodije — 19.00 Športna poročila — 20.15 Novosti iz starega sveta — 21.10 Življenje polno glasbe.

II. program: 10.00 Muzikalična nedeljska promenada — 16.30 Pestre melodije — 20.00 Vi želite, mi igramo — 21.15 Prosim, odložite.

Ponedeljek, 2. december:

I. program: 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Fantje na vasi pojejo (slov.) — 15.45 Virtuozni akordeon — 16.45 Znanje za vse — 18.45 Za našo vas (slov.) — 19.15 Od plošče do plošče — 20.16 Srečanje pri Donauland — 21.00 Igra zabavnih orkester Radia Dunaj.

II. program: 9.00 Naša radijska družina — 13.30 Za prijatelje oper — 15.30 Mala pesem je vse, kar posedujem — 18.15 Pisan venček melodij — 20.00 Melodije iz poznanih filmov — 21.40 Pesmi Richarda Straussa.

Torek, 3. december:

I. program: 8.45 Sodobno zdravljenje tuberkuloze — 14.00 Poročila, objave. Oddaja za motorizirane poslušalce (slov.) — 15.45 Glasba spada k življenju — 19.15 Lepa žena iz 1001 noči — 20.16 Orkestralni koncert.

II. program: 9.00 Dan pri ZN — 16.00 Znanstveni artikli — 18.00 Kar vas bi zanimalo — 19.30 Avstrija, tvoje srce je Dunaj — 20.30 Glasba ne pozna meja.

Sreda, 4. december:

I. program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Voščila (slov.) — 15.45 Mali ansambel — 16.00 Oddaja za žene — 16.45 Iz raziskovalnega dela visokih šol — 18.15 Zimske pesmi — 18.45 Za dom in družino (slov.) — 20.16 Prosim, volite — 21.00 Oddaja ob dnevu Barbare.

II. program: 9.00 Robert Stolz dirigira velikemu dunajskemu zabavnemu orkestru — 18.10 Pester venček melodij — 19.30 Lepi glasovi — lepi običaji — 20.15 „Dvojni orel“, slusna igra.

Četrtek, 5. december:

I. program: 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Tehnični napredek in delavsko vprašanje (slov.) — 16.00 Sadovi domovinske muze — 18.45 Oddaja za kmete — 20.16 Miklavževanje — 21.00 Zveneca alpska dežela.

II. program: 9.00 Vulgarno in dostojno — 18.40 Mladina v poklicu — 19.35 „Gilgameš“, oratorij.

Petek, 6. december:

I. program: 14.00 Poročila, objave. Zborovske pesmi poje mešani zbor „Lojze Bratuž“ iz Gorice (slov.) — 16.00 Lepa pesem — 16.45 Znanje za vse — 18.15 Mladina in film — 18.25 Zgodbe in povesti iz Koroške — 18.45 Okno v svet (slov.) — 19.05 Zgrabi srečo — 20.20 „Pamele“, slusna igra.

II. program: 16.15 Za otroke — 18.30 Za ljubitelje oper — 19.45 Skandinavska narodna glasba — 20.30 Tisoč pisanih taktov.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202.1 m in 98.9 mHz.

Sobota, 30. november:

6.00 Jutranji zabavni spored — 8.00 Kolektivni čestitajo ob Dnevu republike — 9.00 Vojvodinske slike — 9.30 Lepe melodije — 14.00 Delovni kolektivni čestitajo — 15.30 Vesela partizanščina — 16.15 Pozdrav s Pohorja — 17.30 Mladi filharmoniki — 18.30 Vedre melodije — 20.30 Veseli večer — 21.00 Glasba za prijetno razvedrilo.

Nedelja, 1. december:

6.00 Jutranji pozdrav v domačem tonu — 7.35 Vesela godba — 8.15 Driljubilna melodije — 10.00 Mladina je spregovorila — 12.00 Pogovor s poslušalci — 13.30 Za našo vas — 14.00 Voščila — 16.00 Slike iz vaškega življenja — 16.30 Glasbeni mozaik — 17.30 Miller: „Lov na čarovnice“, radijska igra — 20.00 Venček priljubljenih popevk.

Ponedeljek, 2. december:

5.00 Pisan glasbeni spored — 6.40 Naš jedilnik — 10.10 Dopoldanski komorni koncert — 11.35 Igra Avsenikov trio in Fantje na vasi — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Kubanski zvoki — 14.35 Voščila — 16.00 Portreti slavnih pevcev — 18.00 Mladinska oddaja — 18.45 Radijska univerza — 20.00 S festivala v Salzburgu.

Torek, 3. december:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Domače pesmi pojo mali vokalni ansambli — 9.00 Zabavni mozaik — 10.10 Melodije potujejo — 11.30 Za dom in žene — 11.45 Havajska kitara — 12.00 Kmečka godba — 12.30 Kmečka univerza — 13.30 Pester spored opernih melodij — 14.35 Voščila — 15.40 Potopisi in spomini — 17.10 Ritem in melodije — 18.00 Športni tednik — 20.30 „Pogodba o govedini“, radijska igra — 21.20 Večer v Piccadilly.

Sreda, 4. december:

5.00 Pester glasbeni spored — 8.05 Pisana paleta — 9.00 Jezikovni pogovori — 9.15 Za ljubitelje narodnih pesmi — 10.10 Orkestralne romane in rapsodije — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pesmi in plesi narodov Jugoslavije — 14.35 Voščila — 16.05 Koncert po željah — 18.00 Kulturni pregled — 20.00 Suchon: „Vrtinec“, opera v VI. slikah.

Četrtek, 5. december:

5.00 Dobro jutro — 9.00 Glasbeno potovanje — 10.10 Zabavni ekspres — 11.45 Pesmi za naše male — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Melodije iz Portorica — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 17.10 Zapoje z nami — 18.00 Radijska univerza — 20.05 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Avstrijski kritik.

Petek, 6. december:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Jutranji divertimento — 9.40 Česke popevke — 10.10 Pester spored solističnih skladb — 11.00 Pesmi in plesi raznih narodov — 11.30 Za dom in žene — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Od arije do arije — 14.35 Voščila — 17.10 Zvoki iz Mehike — 18.30 Poje pevski zbor „Jože Moškrlec“ — 18.50 Družinski pogovori — 20.30 Serena v D-duru.